

MAKU
Nymerohpyry Jezu poko
Marcos
Ekarotopo

Sero omi kurã tymerose Maku a Jezu Kyrixtu Ritonõpo mūkuru poko. Toytose Jezu tuhke pata tō poro, omi kurã ekarory poko, ahno tō amorepase Tuisame Ritonõpo ehtoh poko. Tyjमितunuru tonepose eya kurākōkara kurākaryke eya, joroko tō tūtanohporyke, ahno rypyry korokaryke ro-ropa eya. Takorehmananōme 12me orutua kō tymenekase Jezu a tymaro toto ytotohme. Tamorepase toto eya Tuisame Ritonõpo ehtoh poko, omi kurã ekarory poko, ahno pynanopyry poko. Kurākōkara tukurākase roropa eya xine.

Sero ekarōko mana Jezu ěpurihkatopōpyry poko João a tuna Joatão kuaō (Maku 1.9-11); etyhporyme Jezu ěsemamyry ropa ekarōko mana (Maku 16.1-8).

Sero pape ao

Apitorymã Jezu ehtoh poko *1.1-13*

Jezu mã Karireā po *1.14–9.50*

Karireā poe Jerusarē pona *10.1-52*

Orēpyra aehtoh Jerusarē po *11.1–15.47*

Jezu ěsemamyry ropa *16.1-8*

Etyhpyrymã: aosenepotopōpyry, aunuh-
topōpyry *16.9-20*

João ahno ěpurihkane nurutopōpyry
(Mateu 3.1-12; Ruka 3.1-18; João 1.19-28)

¹ Sero nase omi kurano Jezu Kyrixtu Ritonõpo mūkuru poko.

² Apitoryme ynara tymerose Izaja a Ritonõpo omi poe:

“‘Eneko ke ynaropohpyry,’ āko Ritonõpo mana.
‘Ytōko mā osemazuhme, oesemary kurākase.’

³ Opore oturūko mana ona po.

Ynara āko ynororo mana:

‘Kuesēkō esemary tyritoko.

Esemary esemahtotoko sorohme,’ āko mana,”
katoḥ tymerose Izaja a pake.

⁴ Morarame mokyro João toeporehkase ona pona ahno esaka pyra, ahno ĕpurihkaneme. Mame ynara tykase ynororo:

— Ise awahtao xine oĕpurihkatorỹko ase, Ritonõpo a okurākatoḥkōme, oorypyrykō korokatoḥme. Yrome oĕpurihkarykō se pyra ase oorypyrykō rumekary se pyra awahtao xine, tykase ynororo.

⁵ Morarame emero toytose toto eya, mokā Jutea pōkomo, Jerusarē pōkomo emero. Mame tōpurihkase toto eya Joatāo kuaka.

— Popyra ase. Iiryryryme ase, tykase toto tyryryrykō tokarose irumekatoḥme. Morara exiryke tōpurihkase toto João a.

⁶ Mame João zupony okyno hpoty risē kynexine kameru hpoty. Imety earyme roropa kynexine okyno pihpyry. Wexixi rokē zohme, ano zeni roropa aukurume kynexine.

⁷ Mame ynara tykase João:

– Okomino imepỹ oehnõko mana. Orẽpyra mokyro mana. Imehxo mokyro mana. Ihxi-tapãnõko ase eponaro toehse jahtao, isãtajã poko jahtao roropa.

⁸ Amarokõ tõpurihkase ya nakuaka repe, yrome mokyro Ritonõpo Zuzenu ekarõko mana oya xine, tykase ynororo.

Jeju ãpurihkatopõpyry

(Mateu 3.13-17; Ruka 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Morarame Jeju tooehse Nazare poe, Karirea poe. Karirea pata tamuru kynexine. Mame Jeju tõpurihkase João a Joatão kuaka.

¹⁰ Towõse ropa ahtao tuna ehpiokoxi, kapu tonese eya xine toepiakase. Mame Ritonõpo Zuzenu tyhtose utukuimo panono. Jeju zuhpokoxi typorohse.

¹¹ Morarame Ritonõpo omiry totase eya xine kaino:

– Umũkuru nymyry mase, osehxo ywy rahkene. Yzamaro mase, tykase kaino omi inetarykõme.

Jeju kuhtopõpyry joroko tamuru a

(Mateu 4.1-11; Ruka 4.1-13)

¹² Morarame tarose Jeju ahno esaka pyra Ritonõpo Zuzenu a.

¹³ Moero tuhke tõmehse ynororo 40me.

Mame joroko tamuru tooehse eya. Jeju riry se iirypyryme kynexine repe. Yrome kure rokẽ kynexine ynororo. Onokyro esao rokẽ kynexine moroto.

Morarame Ritonõpo nenyoyhtyã tooehse kapu ae. Jeju takorehmase eya xine rahkene.

*Imehnõ amorepapatotopõpyry Jezu a Karirea po
(Mateu 4.12-22; Ruka 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Morarame āpuruhpyry taka João tōmapose ahtaote Erote a, Jezu toytose ropa Karirea pona. Ritonõpo omiry poko imehnõ amorepase toytose ynororo.

¹⁵ — Ritonõpo emero se typoetoryme. Seromaroro ah oesēkōme nexino. Oorypyrykō irumekatoko. Aomipona ehtoko, tykase ynororo morotōkomo a.

¹⁶ Morarame toytoryhtao Karirea ikuhpo eh-pikuroko Ximão Peturu tonese Jezu a, zakorõ Ātare maro. Tarāpa emāko toh kynexine nakuaka, kana anỹnõko, kana anỹnanõme toexirykōke.

¹⁷ — Kana anỹnõko matou? Ehmaropa ymaro. Āmorepatorỹko ase imehnõ amorepatohme oya xine jenetupuhtohme eya xine, tykase ynororo eya xine.

¹⁸ Mame axĩ tarāpa tynomose eya xine Jezu maro toytotohkōme. Jezu tokahmase eya xine rahkene.

¹⁹ Morarame moino pitiko Zepeteu mūkuru tō tonese eya, Tiaku, João, enara. Kanawa ao toh kynexine. Tarāpa tuĩpokary poko toh kynexine.

²⁰ Mame toahmase toto eya tymaro toto ytohtohme. Mame tumykō tynomose eya xine. Zepeteu tynomose kanawa ao ipoetory tō maro, Jezu maro toytotohkōme.

*Jorokohpe aexihpyry poko
(Ruka 4.31-37)*

²¹ Morarame Kapanaũ pona toytose toto. Mame juteu tō oserematoh ae toto atamorepatoh taka Jezu tomõse mokaro amorepatohme tyya.

²² Mame tōsenuruhkase toto Jezu omiry etaryke tyya xine.

— To! Orēpyra amorepatōkō sā pyra nase. Moeze omihpyry poko amorepatōkō sā pyra nase. Orēpyra nase, tykase toto.

²³ Morarame jorokohpā tooehse morotona. Toto atamorepatoh taka tomōse ynororo. Ynara tykase ynororo opore:

²⁴ — Oty se hma Jezu, Nazare pohno? Yna enahkapory se hmahno? Awaro ase. Ritonōpo mūkurume oexiry waro ase. Inenehpohpyry kurāme mase, tykase jorokohpā Jezu a opore.

²⁵ Mame joroko tonyohse Jezu a:

— Mynyhme exiko. Otūtako ropa mokyro ae. Jūme irumekako ropa, tykase Jezu eya.

²⁶ Morarame jorokohpā tōsētorimase. Kui tykase ynororo opore, mame tutūtase ropa joroko mokyro ae.

²⁷ Mame tōsenuruhkase moro taōkō emero.

— Enēko matose tyoro inamorepatary. Orēpyra mana. Joroko tō tūtanohpory ropa waro roropa ynororo, tykase toto oxime rokene.

²⁸ Morarame Jezu tokātose moerōkomo a Karirea pōkomo a.

*Peturu merenoty kurākatopōpyry ropa Jezu a
(Mateu 8.14-15; Ruka 4.38-39)*

²⁹ Morarame juteu tō atamorepatoh tae tutūtase ropa ynororo. Mame Ximão Ātare maro tytapyīkō taka toytose toto, Tiaku, João, Jezu, enara.

³⁰ Mame Ximão merenoty kure pyra kynexine oxirohnōko. Tohrame kynexine. Jezu turuse eya xine:

— Kure pyra mose mana, tykase toto eya.

³¹ Morarame kurākara anỹne ropa tomary ke. Axĩ tōxirohkehse ropa ynororo. Towōse ropa ynororo. Mame tautuhmase toto mokyro a, kuranōpokara a.

*Kurākōkara kurākatopōpyry ropa Jezu a
(Mateu 8.16-17; Ruka 4.40-41)*

³² Mame kokonie pukuro kurākōkara tarose imehnomo a tuhke Jezu a, toto kurākatohme ropa. Jorokohpā kō roropa tarose eya xine.

³³ Kapanaũ pōkō roropa tooehse tuhke imoihme. Tapyi eutary pota taka tōximōse toto.

³⁴ Mame kurākōkara tukurākase ropa eya, tuhke. Joroko tō tutūtanohipose roropa eya mokaro ae. Joroko a sekere kamexipopyra kynexine ynororo: “Awaro ynanase,” karyke eya xine.

*Karirea po Jezu ehtopōpyry
(Ruka 4.42-44)*

³⁵ Morarame kuratiri etaryhtao towōse ropa Jezu. Tokare pyra toytose ynororo ahno esaka pyra oturuse Ritonōpo maro.

³⁶ Mame okomino Ximāo a tokahmase tymarōkō maro.

³⁷ Mame Jezu tonese ropa tyya xine ahtao ynara tykase toh eya:

— Emero oupīko toh mana, tykase toto.

³⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

— Ehmaropa tyorō pata pona, morotōkō amorepase Ritonōpo omiry poko. Moro poko oepyase, tykase Jezu.

³⁹ Morarame kỹkỹtone Karirea poro Ritonōpo omiry ekarory poko juteu tō atamorepatoh tonō

takuroko. Joroko tō tutūtanohpose roropa ahno ae eya.

*Ipū imotahpyry kurākatopōpyry Jezu a
(Mateu 8.1-4; Ruka 5.12-16)*

⁴⁰ Morarame tupū motaryke toytose imepyny Jezu a toetuarimaryke. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka.

– Ajohpāme sã ynara āko ase oya, kukurākako ropa ukurākary se awahtao. Imepỹ tukurākase oya exiryke oya tuaro oehno, tykase ynororo Jezu a.

⁴¹ Mame nupunato mokyro eneryke tyya tapose tomary ke.

⁴² – Ỹ, okurākāko ropa ase, tykase Jezu eya. Axĩ ipū totyhse ropa. Kure ropa toehse ynororo.

⁴³ Morarame ynara tykase Jezu tunukurākahpyry a:

⁴⁴ – Osekaropyra ke exiko imehnomo a. Topohme rokē ytoko Ritonōpo maro oturukety a. Osenepota eya. Moeze nekaropohpyry ekarota eya, kure rokē oehtohme, imehnō tuarōtatohme roropa okurākatopōpyry ropa poko, tykase ynororo eya repe.

⁴⁵ Yrome toytory ropa ahtao tokātose eya itamurume. Emero tōsekātose rahkene. Morara exiryke Jezu tokare ytoytsaromepyra toehse pata tō pona. Ahno esao pyra rokē ynororo ehse. Mame pata pōkō tuhke toytose eya.

2

*Pakaihkapỹ kurākatopōpyry ropa Jezu a
(Mateu 9.1-8; Ruka 5.17-26)*

¹ Morotoino toytose ropa Jezu Kapanau pona. Mame imehnõ tõturuse ipoko. Ynara tykase toto:

– Tooehse ropa Jezu mana tytapyi taka, tykase toto ipoko.

² Mame morotona tooehse toto imoihme. Tapyi typehkase eya xine. Tapyi eutary pota tao tõximõse toto. Morarame tamorepase toto Jezu a Ritonõpo omiry poko.

³ Morarame pakaihkapy tonehse imehnomo a Jezu a ikurãkatohme ropa. Asakoropane kynexine enehnanomo.

⁴ Yrome omõsaromepyra toh kynexine ahno tuhke exiryke. Morarame tapyi mypatarãnaka tõnuhse toto. Tapyi typiapose eya xine Jezu etonie. Mame kurãkara tonyhtose eya xine moro ae etueh maro Jezu myhtokoxi.

⁵ – Kurãkatõ mokyro, tykase toto tukurohtao xine. Mame toto kurohtao tonetuputyry waro Jezu kynexine. Mame ynara tykase ynororo kurãkara a:

– Aimo, oorypyry korokãko ase, tykase ynororo eya.

⁶ Moroto Moeze nymerohpyry poko amorepatõkõ kynexine, typorohse. Tohne toehse toto Jezu omiry etaryke tyya xine.

⁷ – To! Morara kary popyra mana. Ritonõpo poenohnõko rokẽ mose mana. Ritonõpo rokẽ popy rypyry korokary waro mana, tykase toto. Jezu kerekeremãko toh kynexine tukurohtao xine.

⁸ Yrome Jezu tuaro kynexine. Tykerekeremary tonetupuhse eya.

— Oty katoĥ ykerekereĥmāko matou okuroĥtao xihne? tykase ynororo eya xine. — Ywy ase Kapu ae Ayĥtoĥpyry.

⁹ Iiryppyrymākō rypyry korokary waro ase. Kurākōkara kurākary waro roropa ase.

¹⁰ Naeroro mose kurākāko ropa ase, iiryppyrymākō rypyry korokary waro jexiry waro oeĥtoĥkōme, tykase ynororo eya xine.

Mame ynara tykase pakaihkapyny a ynororo:

¹¹ — Tukurākase ropa mase. Owōko ropa. Oetuety aroko ropa atapyĩ taka, tykase ynororo eya.

¹² Mame kuranōpokara towōse ropa totuety tapoe. Totuety tarose ropa eya. Mame tutūtase ropa ynororo tapyi tae imoiĥmākō neneryme. Mame tōsenuruhkase toto.

— To! tykase toto. — Kure Ritonōpo imeĥxo. Mose ro panō onenepitopyra sytatose, tykase toto.

Mateu eahmatopōpyry Jezu a tymaro aytotoĥme (Mateu 9.9-13; Ruka 5.27-32)

¹³ Morarame tutūtase ropa Jezu. Ikuĥpo eh-pikoxi toytose ynororo. Moroto ahno imoiĥme Jezu zomye toeĥse toto. Mame tamorepase toto eya.

¹⁴ Morarame mōpozakoxi toytose taĥtao Mateu tonese eya, Aupeu mūkuru. Kohrame ynororo kynexine kowenu tinerũ apoitoĥ tao.

— Ymaro eropa, ypoetoryme, tykase Jezu eya.

Mame toytose ynororo imaro.

¹⁵ Morarame Rewi tapyĩ taka toytose Jezu. Typorohse ynororo meza myĥtokoxi. Tuhke kowenu tinerũ apoinanō moroto kynexine. Mokaro maro, Jezu typorohse. Ipoetory tō roropa

imaro typorohse. Iirypyrymākō roropa moroto kynexine tuhke.

¹⁶ Morarame moroto Moeze nymerohpyry poko amorepatōkō kynexine, parixeu tō maro. Jezu otukuru tonese toto a iirypyrymākō maro, kowenu tinerū apoinanō maro. Ynara tykase toto Jezu poetory tomo a:

– Oty katoh oesēkō otuhnōko hnae kowenu tinerū apoinanō maro iirypyrymākō maro? tykase toto tōturupose.

¹⁷ Morarame toto omiry totase Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kurākō topinopyry se pyra mā toto, kure toexirykōke. Kurākōkara rokē topinopyrykō se mā toto. Morararo kurākō kurākase pyra oepyase. Iirypyrymākō rokē kurākase oepyase, Ritonōpo omipona toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

*Amotyryae rokē otuhtoh poko
(Mateu 9.14-17; Ruka 5.33-39)*

¹⁸ Morarame João poetory tō amotyryae rokē otuhse toto Ritonōpo maro tōtururukōke. Parixeu tō roropa amotyryae roropa otuhse toto ju-teu tamuru omipona toehtohkōme. Morarame imehnō toytose Jezu a oturupose. Ynara tykase toto eya:

– João poetory tō amotyryae rokē otuhnōko. Parixeu poetory tō roropa otuhnōko amotyryae rokene. Oty katohme hkoh opoetory tō rokē tuenikaroro otuhnōko nae kokoro rokene? tykase toto, tōturupose Jezu a.

¹⁹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Toipe tosēkō maro toexirykōke, ymaro toexirykōke tuenikaroro rokē otuhnōko nase toto.

²⁰ Imeĩpo mã emynyhãmãko mã toto tymaro xine pyra toehse jahtao. Morara ahtao rokẽ amotyryae rokẽ otuhnõko mã toto toemynyh-marykõke, tykase Jezu eya xine.

²¹ — Upo pakato toexihkase ahtao, kamisa kasenato ke pyra, ipanõ ke rokẽ ixixĩnõko ropa sytatose. Kamisa kasenato ke typitahmase ahtao exihkãko ropa mana itamurumehxo. (Naeroro atamurukõ omihpyry maro jomiry onoximara ehtoko. Atae pyra mã jomiry atamurukõ omihpyry maro.)

²² Morararo eukuru ãme okyno pihpyry tyrise ahtao. Mame eukuru tyrisenã onyripyra sytatose pakato ãtypyry aka. Tyrise eukuru kasenato zaka ahtao ehmõko mana pakatome exiryke. Mame eukuru ekuãnõko mana atahnikãko. Eukuru ã roropa atahnikãko. Mãpyra eukuru ã tyrisenã aka eukuru tyrisenã tyrise ahtao atahnikara mana asakoro ro eukuru, eny, enara. (Moro sã ynekarohpyry ãme matose tyrisenã sã toehse awahtao xine,) tykase Jezu eya xine.

*Oserematoh esẽme Jezu ehto h poko
(Mateu 12.1-8; Ruka 6.1-5)*

²³ Morarame oserematoh ae Jezu toytose tupito rãnakuroko, typoetory tõ maro. Tiriiku rãnaka toytorykohtao ipoetory tomo a tiriiku tytahkase omise toexirykõke. Toipe juteu tõ pake. “Emanonanohnõko mase,” kara toto imepỹ tupi po tonahsẽ apoiryhtao omise exikety a enahtohme.

²⁴ Moro eneryke tyya xine ynara tykase parixeu tõ Jezu a:

– Eneko ke! Oty katohme hko moxiã tiriiku poko erohnõko nae? Popyra mana. Pake Ritonõpo omi poe ynara tymerose Moeze a pape pokona: “Erohpyra ehtoko oserematoh ae,” me tymerose pake, tykase parixeu tomo.

²⁵ Morarame Jezu a tozuhse toto. Ynara tykase ynororo:

– Pape imerohpyry onenepitopyra hmatou Tawi ehtopõpyry poko, typoetory tõ maro omise toto ahtao?

²⁶ Ritonõpo maro Oturutoh taka tomõse ynororo typoetory tõ maro Ritonõpo zuru enahse. Apiataa oturuketõ tuisary imehxo exiketyme kynexine. Ritonõpo nukurãkapohpyry rokẽ kynexine, tymaro oturuketõ zurume. Moro tonahse Tawi a omise toexiryke. Tawi Ritonõpo maro oturuketõ maro pyra kynexine repe. Yrome moro wyi tonahse eya. Tymarõkõ tupase roropa eya. (Mame moro wyi enahxĩpo Tawi tomo a: “Popyra matose,” kara Ritonõpo kynexine eya xine. Morara ahtao oty katoh ypoetory tõ hxirõko matou?)

²⁷ Mame ynara tykase Jezu parixeu tomo a:

– Oserematoh tyrise Ritonõpo a kuoserematohkõme. Yrome sero nono põkõ tyrise eya osere-matohme rokẽ pyra.

²⁸ Ywy ase osere-matoh esemy, osere-matoh rihpõme jexiryke, Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke, tykase Jezu eya xine.

3

Aosemahmirihmahpyry kurãkatopõpyry ropa poko

(Mateu 12.9-14; Ruka 6.6-11)

¹ Morotoino juteu tō atamorepatoh taka Jezu toytose ropa. Moroto aosemahmirihmahpyry kynexine.

² Morarame parixeu tō Jezu enēko toh kynexine aehxirotome repe.

– Otarāme kurākara kurākāko ropa mana osere-matoh ae, tykase toto.

³ Mame Jezu tōturuse aosemahmirihmahpyry a, ynara tykase:

– Aimo, osehko irānaka, tykase eya.

⁴ Mame tonenanomo a ynara tykase ynororo:

– Oty kurehxo oya xine oserematoh ae nae? Kure ehtopo? Popyra ehtopo? Oty oya xine kurehxo oserematoh ae nae? Kurākara kurākatoh ropa? Imepỹ etapatopo? Oty pake tyripose oserematoh ae Moeze a Ritonōpo omi poe? tykase Jezu, tōturupose eya xine.

Yrome onezuhpyra toh kynexine.

⁵ Mame tākye pyra Jezu tōsenuhmase. Tomyēkō tonese eya. Tohne toehse kynexine toemynyhmaryme otato pyra toto exiryke. Mame kurākara a ynara tykase ynororo:

– Oemary anỹko, tykase. Mame tātaporamase ynororo. Emary osepune toehse ropa.

⁶ Morarame parixeu tō tutūtase ropa moro tae. Morarame tōximōse toto, Erote epe tō maro, Jezu poko tōturutohkōme, Jezu etapary se toexirykōke.

Imoihmākō poko ikuhpo ehpio

⁷ Morotoino toytose ropa Jezu typoetory tō maro ikuhpo pona, Karireia pona. Mame tokahmase ynororo imoihmākomo a Karireia pōkomo a, Jutea pōkomo a,

⁸ Jerusarē pōkomo a, Itumea pōkomo a, Joatāo moinōkomo a, Tiro pōkomo a, Xitō pōkomo a, enara. Tokahmase ynororo imoihmākomo a. Inukurākatory enery se toexirykōke toytose toto, tuhke kurākōkara tukurākase eya exiryke.

⁹⁻¹⁰ Morara exiryke epuepurohmāko toh kynexine kurākōkara Jezu apotohme tyya xine. Mame kanawa tohpikē tonehpose typoetory tomo a tōtyritohme, tuputupurohmaryino imoihmākomo a.

¹¹ Morarame jorokohpā kō Jezu eneryhtao, toepukase toto ēpataka:

— Ritonōpo mūkuru nymyry mase, tykase toto. Kui tykase roropa toto.

¹² Mame turuse toto Jezu a.

— Jekaropyra ehtoko, tykase ynororo eya xine.

Orutua kō menekatopōpyry Jezu a 12me tymaro toto ytotohme

(Mateu 10.1-4; Ruka 6.12-16)

¹³ Morarame toytose ynororo ypy pona. Tỹpenery tō rokē tarose eya.

¹⁴ Moroto tymenekase toto eya 12me tymaro toto ytotohme.

— Amarokō tymenekase ya ymaro oytotohkōme, tykase ynororo eya xine. — Ynenyokyryme roropa matose exīko Ritonōpo omiry ekarotohme imehnomo a.

¹⁵ Yjamitunuru ekarōko ase oya xine joroko tō tūtanohpotohme oya xine imehnō ae, tykase ynororo eya xine.

¹⁶ Ynara toh kynexine, Ximāo. Mokyro toseh-pase ropa Peturume Jezu a.

¹⁷ Zepeteu poenõ kynexine. Tiaku, João, enara toh kynexine. Konomerume tosehapse roropa toto Jezu a.

¹⁸ Imehnõ roropa moroto kynexine, Ātare, Piripe, Patoromeu, Mateu, Tome, Tiaku. Aupeu mūkuru kynexine ynororo, Tateu maro, imepỹ Ximão roropa. Juteu tõ esary pynoto exikety kynexine ynororo.

¹⁹ Juta Ixikariote roropa tymenekase eya. Tosẽ ewokahpõ ynororo kynexine. Enara tymenekase toh kynexine Jezu a typoetoryme.

Peuzepu poko

(Mateu 12.22-32; Ruka 11.14-23; 12.10)

²⁰ Morarame Jezu toytose ropa ahtao tytapyĩ taka tuhke ahno moroto kynexine tõximõse. Morara exiryke otuhpyra kynexine ynororo.

²¹ Mame morara aexiry totase jekyry tomo a. Morara exiryke tooehse toto morotona Jezu poko.

– Otarãme rowotãko mana, tykase toto ipoko repe.

²² Morarame Moeze omihpyry warõkõ, Jerusarẽ poe aehtyã ynara tykase toto ipoko:

– Jorokohpe mana, Peuzepu hpe, tykase toto Jezu poko. (Peuzepu joroko tamuru esety akorony.)

– Joroko tamuru poe joroko tõ tũtanohpõko mana ahno ae, tykase imehnõ roropa ipoko.

²³ Morarame Jezu a imoihmãkõ tykohmase tyya, toto amorepatohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Otãtohxõ joroko tõ na etũtanohpõko ropa nah oxime? Imepỹ joroko onutũtanohposaromepyra imepỹ joroko mana ynarohnõme toexirykõke.

²⁴ Morararo pata tamuru pōkō oseosetaparyhtao, osenahkāko rokē mā toto.

²⁵ Tapyi taōkō roropa osetaparyhtao, osenahkāko rokē toto.

²⁶ Morararo joroko tamuru joroko tō maro ose-
taparyhtao okynā pyra osenahkāko mā toto oxime
toexirykōke.

²⁷ — Etatoko pahne, jamitu tapyī taka
omōsaromepyra imepỹ mana ematonase, esē
jamihme exiryke. Yrome tapyi esē tymyhse
ahtao rokē, imōkomory ematonanohnōko mana
esē tymyhse exiryke sã rokene. (Morararo joroko
tamuru tymyhse ahtao rokē joroko tō tūtāko ropa
sã mana.)

²⁸ — Ynara kary se ase oya xine, emero
oorypyrykō korokāko Ritonōpo mana.

²⁹ Tykerekematopōpyry korokāko roropa
mana. Toiro rokē onykorokara ekurehnōko mana.
Tuzenu kerekematopōpyry onykorokara mana
jūme. Ehxirokehpyra Zuzenu kerekerehahpōkō
mana. Etuarimakehpyra roropa toh mana jūme.

³⁰ Morara tykase Jezu typoko: “Jorokohpe
mana,” tykase mokaro exiryke.

Jezu eny, zakorō tomo, enara
(*Mateu 12.46-50; Ruka 8.19-21*)

³¹ Morarame Jezu ẽ tooehse zakorō tō maro.
Jezu maro tōtururu se toh kynexine repe. Yrome
omōpyra toh kynexine tapyi taka. Jarãnao rokē toh
kynexine.

³² Jezu zomye ahno typorohse kynexine
imoihme. Ynara tykase toto eya:

— Asa oya kynako. Moky reh oeraximāko
jarãnao, ākorō tō maro, tykase toto eya.

³³ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:
 — Onoky aja mokyro? Onokā jakorō tō mokaro?
 tykase.

³⁴ Tomyēkō eneryme ynara tykase ynororo:
 — Tarōkō ajame toh mana, jakorō tōme roropa
 mā toto.

³⁵ Ynara exiryke, Ritonōpo omipona exiketō
 wekyryme mā toto, jakorōme, worryryme,
 ajame, enara, tykase ynororo eya xine.

4

Otyro puhturu arykane *(Mateu 13.1-9; Ruka 8.4-8)*

¹ Morotoino tamorepase ropa toto Jezu a ikuhpo
 ehpio. Ahno imoihme exiryke tōtyrise ynororo
 kanawa tohpikē aka. Typorohse ynororo kanawa
 aka.

² Moroto ahno tuhke tuna ehpio. Mame Ri-
 tonōpo omiry enetupuhtoh poko tamorepase toto
 eya. Ynara tykase ynororo:

³ — Etatoko pahne, otyro puhturu arykane toy-
 tose. Sapararahme ipuhturu pahne sã mana ahta-
 tohme.

⁴ Osema taka ipuhturu ohpahnōko roropa sã
 mana. Moroto torō tō enahnōko sã mana osema
 tao exiryke.

⁵ Topuxikiri htaka roropa ohpahnōko sã ipuh-
 turu mana. Moroto ēxihtāko sã mā repe, nono
 pitiko nae exiryke.

⁶ Yrome xixi tutūtase ahtao, axī aremānōko
 mana. Orihnōko ropa axiny. Tymise pitiko toehse
 repe. Yrome ahtara ekurehnōko mana.

7 Mame ātaryka htaka roropa ipuhturu ohpahnōko sã roropa mana. Morararo ātarykahmã eīko. Ahtara ekurehnōko roropa mana ātaryka htao toexiryke.

8 Mame nono kurã pona ohpahnōko roropa ipuhturu mana. Moroto ahtãko kure mana otyro zamaro nono exiryke. Kure ekutãko mana. Kure eperytãko roropa mana. Tuhke eperytãko mana, tykase Jezu eya xine.

9 Morarame ynara tykase ynororo eya xine:

– Otatohxō awahtao xine menetupuhtory, metatory roropa, tykase Jezu eya xine.

*Jezu namorepatopōpyry poko
(Mateu 13.10-17; Ruka 8.9-10)*

10 Moromeīpo ipoetory tō tōturupose Jezu a ahno amereh tykase ahtao. Ynara tykase toto:

– Oty poko hkoh moturuno ynanetaryme? Onenetupuhpyrahme sã ynanakene, tykase toto, tōturupose.

11 – Arypyra, Ritonōpo omiry poko oturūko akene oya xine, Ritonōpo enetupuhtohme oya xine oesēkōme. Ynekarohpyry tupime mã onenetupuhpynomo a.

12 Naeroro:

“Etãko toh mã repe. Yrome jomiry onenetupuhpyra mã toto.

Enēko roropa mã toto. Yrome zuaro pyra sã mã toto,

tyyrypyrykō onurumekara toexirykōke,

Ritonōpo a tyyrypyrykō onykorokapopyra roropa toexirykōke,”

tykase Jezu typoetory tomo a.

*Otyro puhturu arykatopõpyry poko amorepary
poko*

(Mateu 13.18-23; Ruka 8.11-15)

¹³ Morarame typoetory tõ turuse eya. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Æmorepatopõpyrykõ onenetupuhpyra ro oexirykõ popyra mana. Sõ onenetupuhpyra awahtao xine, imepõ ke ãmoreparykohtao roropa morararo onenetupuhpyra matose.

¹⁴ — Mokyro tÿkyryry puhturu arykane poko sã oturuno. Mokyro sã mã imepyny, Ritonõpo omiry poko urutono.

¹⁵ Mame moro osema taka aohpahtyã sã Ritonõpo omiry etananõ mã repe. Mame joroko tamuru oehnõko axiny, Ritonõpo omiry enahse ikurohtaka xine.

¹⁶ Morararo mokaro imehnomo, Ritonõpo omiry etãko roropa toh mã repe. Yrome topuxikiri htaka aohpahtyã sã mokaro mana. Ritonõpo omiry etãko toh mã repe. Atãkyemãko roropa toh mã repe.

¹⁷ Yrome mitara Ritonõpo omiry mã ikurohtao xine ekurehnõko. Ahtara ekurehnõko roropa mana. Morotoino okynã pitiko toehse ahtao, tyhtomarykohtao, tykerekeremarykohtao roropa Ritonõpo omiry pokoino, poremanõko toh mã rahkene. Urumekãko toh mana.

¹⁸ Mame tyoro roropa ãtaryka htaka aohpahtyamo. Moro sã Ritonõpo omiry etananõ kurohtao ãtaryka samo. Ritonõpo omiry etãko toh mã repe.

¹⁹ Yrome torëtyke rokë toto tyorõ poko, tytineruke se rokë toehtohkõ poko, tymõkomoke

se toehtohkō poko roropa. Ritonōpo omiry emāpyra ikurohtao xine, ekurehnōko ātaryka htaka aohpahtyā samo.

²⁰ Yrome mokaro mā nono kurā pona arykah-pyry samo. Ritonōpo omiry etaryhtao tyya xine jamaro toh mana. Ahtāko sã ikurohtao xine mana, aomipona toto exiryke. Eperytāko sã mā toto 30me; imehnō 60me; imehnō roropa 100me arykahpyry ikurohtao xine mana. Māsa rokē pyra Ritonōpo omipona exīko toh mana, tykase Jezu eya xine.

Saerehkatoh poko
(Ruka 8.16-18)

²¹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

— Kasana zopikoxi nāparina onyripyra exino mana. Zara zopikoxi onyripyra roropa exino mana. Esaka rokē tyrīko exino mana saerehka-tohme. Emero zeipōko mana.

²² Moro sã emero zonētyā enepōko ropa Ritonōpo mana. Emero enepynỹpo tō enepōko ropa manā.

²³ Otato awahtao xine menetupuhtory, tykase ynororo eya xine.

²⁴ Morarame tōturuse ropa ynororo:

— Jomiry etāko matose repe, jomipona ehtoko. Otato awahtao xine atamorepāko matose kure, tuhkehxo apoīko matose.

²⁵ Morararo otato awahtao xine, itamurume-hxo otuarōtanohorỹko Ritonōpo mana. Yrome otato pyra awahtao xine, āmorepatopōpyrykō poko wenikehnōko matose emero porehme.

Otyro puhturu ahtary poko

26 Morarame ynara tykase ropa Jezu:

— Ritonõpo tuisame exiry otyro puhturu arykane sã mana. Mame otyro puhturu arykãko sã mana tupito pona.

27 Mame tuenikaroro exiõko mana. Okynã pixo toehse ahtao ipuhturu õxihtãko mana, ahtãko ro-ropa mana onenepyra ahtao.

28 Nono rokẽ õxihtanoõpõko mana. Morarame ekutãko mana. Mame eperytãko mã rahkene.

29 Mame otyro toehkehse ahtao tupito esẽ atary-pokety sã tuhme tahkãko mana, isapakamyry ke.

*Moxitatu puhturu ehtopõpyry poko
(Mateu 13.31-32,34; Ruka 13.18-19)*

30 — Moro sã matose Ritonõpo tupime. Oty sã ropa Ritonõpo tuisame exiry nae?

31 Otyro sã mana. Moxitatu samo. Ipuhturu pisarara repe.

32 Yrome tarykase ahtao ahtãko zumo. Amorihtãko. Torõ tõ esaryme amoriry exiõko mana.

33 Mame tuhke turuse toto: “Ynara sã Ritonõpo tuisame exiry mana.” Moro sã ehtoh poko turuse toto enetupuhtohme eya xine.

34 Imoihmãkõ maro tahtao enetupuhtoh rokẽ tokarose eya. Mame typoetory maro tahtao enetupuhtoh poko tutuarõmase ropa toto.

*Tyryrykane mynyhpãkatopõpyry poko Jezu a
(Mateu 8.23-27; Ruka 8.22-25)*

35 Morarame tykohmãse ahtao:

— Ehmaropa ikuõpo mõpozakoxi, tykase Jezu typoetory tomo a.

³⁶ Morarame imoihmākō enyokyrýhtao tyya xine tōtyrise toto kanawa aka, Jezu arotohme kanawae. Imepỹ kanawa roropa íkapo toytose.

³⁷ Morarame tyryry tykase itamurume. Tyryry karyhtao sapararah tykase pohkane kanawa pokona. Kanawa nerymary se toehse pohkane.

³⁸ Jezu nyhnōko kynexine kanawa ātykyo. Zupuhpyry tapōke kynexine.

– Tuisa, yna pyno pyra hma? Nerỹko reh syta-tohse, tykase toto eya.

³⁹ Mame typakase ropa Jezu. Tyryrykane tymynyhpākaposē eya:

– Omynyhpāko, pohkara exiko, tykase Jezu. Mame tyryry tykakehse, mynytyme konōto rokē toehse.

⁴⁰ Mame ynara tykase typoetory tomo a:

– Oty katoh oserehnōko matou? Jenetupuhpyra ro hmatohu? tykase ynororo eya xine.

⁴¹ – To! tykase toto tyya xine tōsenuruhkase toto:

– Mosehxo reh imehxo nahse. Tyryrykane mynyhpākaponō, pohkane roropa mynyhpākaponō, tykase toto oseya rokene.

5

Jorokohpā kurākatopōpyry pokō Jezu a (Mateu 8.28-34; Ruka 8.26-39)

¹ Morarame toeporehkase toto Keraza pona, ikuhpo mōpozakoxi.

² Morarame kanawae Jezu towōse. Mame mokyro jorokohpā tooehse okepỹpo tō poe.

³ Moroto okepỹpo tō po esary kynexine. Pake mokyro jorokohpā emyhpopyra ehse.

⁴ Osemazuhme tymytymyhse repe keti ke. Yrome tymyhtoh kurimene risē tamohmohse eya.

– Sukurematatose, tykase imehnō repe. Yrome onukuremasaromepyra toh kynexine.

⁵ Nyhpyra ehse ynororo. Okepỹpo tō zonētopōpyry rānaka ytoytose ynororo somohmā poro. Kui kakehpyra ehse, topu ke tōtokotokose roropa ynororo.

⁶ Morarame Jezu eneryke tyya, moe ahtao ro tururume toytose ynororo eya. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka.

⁷ Opore ynara tykase:

– Oty se hma, Jezu, ya? Ritonōpo Kapuaō mūkuru mase, Imehxo Exikety mūkuru. Ajohpāme sã josanumara ke exiko, tykase ynororo opore.

⁸ Osemazuhme Jezu ynara tykase exiryke:

– Mose ae otūtako ropa joroko kahpyry, tykase Jezu exiryke.

⁹ Mame:

– Onoky oesety? tykase ropa Jezu eya.

– Ekuhpỹme yna esety nase, tuhke yna exiryke, tykase ynororo Jezu a.

¹⁰ – Yna onenyohpyra exiko mya, tykase jorokohpā Jezu a.

¹¹ Mame moroto tuhke poinokoimo kynexine otyro ētuhkāko ypy emory po.

¹² – Yna enyohko yna omōtohme poinokoimo aka. Ah ynanomōxi, tykase toto otuhparo Jezu a.

¹³ Morarame torekohmaryke tonyohse toto Jezu a. Orutua ae tutūtase ropa toto. Poinokoimo aka tomōse toto, joroko tomo. Morarame tururume

toytose toto poinokoimo emero porehme. Tyhtose toto ypy emory poe nakuaka. Tyneryse toto emero. Asakoro miume tyneryse poinokoimo.

¹⁴ Mame inahpahpōkō toepase pata pōkō zuruse, pata moinōkō zuruse roropa. Morarame tuhke panatase tooehse toto Jezu a osenuhmase.

¹⁵ Jorokohpanōpo tonese toto a typorohse. Upo tamuruse eya. Zae oturūko kynexine Jezu maro. Mame tōserehse toto.

¹⁶ Morarame morotōkō ynara tykase toto mokyro enese aehtyamo a:

— Mose jorokohpanōpo. Joroko tō tūtanohpo ropa Jezu, tuhke zae. Mame tyneryse poinokoimo tō emero, tykase toto mokaro a oehsenākomo a.

¹⁷ Morarame Jezu a ynara tykase poinokoimo esamōpyamo:

— Ytoko ropa oesaka, tykase toto. Otuhparo tonyohse ropa Jezu eya xine tosae xine.

¹⁸ Morarame kanawa aka Jezu aotyryhta, mokyro jorokohpanōpo tōturuse imaro:

— Tuisa, amaro ytoxi ajohpāme samo, tykase ynororo eya repe.

¹⁹ — Arypyra. Atapyī taka rokē ytoko ropa. Oepe tō maro oturuta. Kure ke oturuko okurākatopōpyry ropa poko, opyno jexiry poko roropa, ypoetoryme oexiry poko, enara, tykase Jezu eya.

²⁰ Morarame toytose ropa jorokohpanōpo osekarose Omame Osetoro pata tō nonory poro. Moroto tōturuse ynororo, tukurākatopōpyry ropa poko. Mame emero tātākyemase toto: “Emese kure Jezu mana,” tykase toto.

Jairu ytotoṗõṗyry Jezu a
(Mateu 9.18-19; Ruka 8.40-42)

²¹ Morarame tātakuohse ropa Jezu kanawae mōpozakoxi. Ahno imoihmākō tooehse ropa eya morotona, ikuhpo ehṗikoxi.

²² Morarame juteu tō atamorepatoh esē tooehse, esety Jairu. Jezu pupuru myhtokoxi typorohse ynororo.

²³ — Tuisa, kuakorehmako ajohṗāme samo. Jēxiry orihnōko mana. Ymaro eropa ajohṗāme samo. Oemary tyrikose epona aekurākatohme ropa, orihṗyra aehtohme, tykase ynororo eya.

²⁴ Mame imaro toytose Jezu. Yrome ahno imoihmākō Jezu maro toytose. Ytopyra sā kynexine tuhke ahno exiryke.

Jezu zupō apotoṗõṗyry
nohpo a
(Mateu 9.20-22; Ruka 8.43-48)

²⁵ Morarame nohpo moroto kynexine munuimohpano. Pake ro kure ṗyra toehse ynororo. 12me jeimamyry taropose kure ṗyra toexiry poko rokene.

²⁶ Toanahtose eya itamurume. Tuhke opi warōkomo a tukuṗse roropa repe, yrome epona ṗyra, kure ṗyra itamurume exiryke. Tytinerukeṗse roropa ynororo.

²⁷ Jezu ekary totase tyya exiryke, ĩkapo toytose ynororo tuhṗākō rātakuroko.

²⁸ — Jezu zupō temuhmaryhtao rokē ya ekuṗākāko ropa ase, tykase ynororo tukurohtao.

29 Morarame zupõ tytemuhmase eya. Axĩ imunuru tymynyhpãse, kure toehse ropa ynororo. Mame toekurākary ropa waro toehse ynororo.

30 Jezu roropa tunukurākahpyry waro kynexine. Tõsenuhmase ynororo tỹkakoxi.

— Onoky jupõ temuhmano? tykase ynororo.

31 Morarame ipoetory tomo a tozuhse. Ynara tykase toto:

— Imoihmākõ enēko mase. Epuepurohmāko rokē toh mana. Oty katoh: “Onoky ytemuhmano?” āko mahno? tykase toh Jezu a repe.

32 Yrome Jezu tõsenuhmase ropa tỹkakoxi tytemuhmahpõ enetohme.

33 Mame mokyro tõserehse. Tykytyky tykase ynororo tukurākase ropa toexiryke. Jezu ěpataka tooehse. Tosekumuru po typorohse. Emero kure turuse tunukurākahpyry a.

34 Morarame ynara tykase Jezu:

— Kuku, jupõ mytemuhmano okurākatohme. Kuenetupuhno. Morara exiryke kure ytoko ropa. Tukurākase ropa mase, tykase Jezu eya.

*Jairu ěxiry ěsemākatopõpyry ropa Jezu a
(Mateu 9.23-26; Ruka 8.49-56)*

35 Morara kary rohtao Jairu tapyĩ tae tooehse toto.

— Oěxiry norihno. Amorepatõ onerekohmara exiko, tykase toto aorikyhpory zummy a.

36 Yrome mokaro otururu totase Jezu a:

— Oserehpyra exiko. Ākorehmary enetupuhko ya, tykase Jezu aorikyhpory zummy a.

³⁷ Morarame typoetory tō rokē tarose eya, Peturu, Tiaku, João, enara rokene. Tiaku akorō João kynexine.

³⁸ Morarame toeporehkase toto Jairu tapyĩ taka. Tuhke ahno moroto kynexine xitaketomo, aorikyhpory hnamonanomo, enara.

³⁹ Morarame tapyi taka tomomyryhtao ynara tykase ynororo eya xine:

— Oty katoh panaikato matou, xitāko? Xitara ehtoko. Mose orihpyra nase. Nyhnōko rokē nase, tykase Jezu eya xine.

⁴⁰ Morarame tounohse eya xine. Mame emero Jezu a tutūtanohpose ropa toto tapyi tae. Jū maro rokē tomōse toto, jumy, jeny, typoetory tō oseruao. Enara toh tomōse aorikyhpory enese.

⁴¹ Morarame emary tapoise Jezu a.

— Tarita kumi, tykase ynororo aomiry ae. “Orymo, owōko ty,” katopo.

⁴² Morara kaxīpo sã rokē tōsemãse ropa ynororo. Towōse ropa, toytoytose ropa tukurākase ropa exiryke. 12me ikonopory nae kynexine ynororo. Tākye toehse ropa jū tomo.

⁴³ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

— Jekātopyra ke ehtoko. Mose kure autuhmatoko, tykase Jezu eya xine.

6

Jezu ehtopōpyry Nazare po (Mateu 13.53-58; Ruka 4.16-30)

¹ Morotoino Jezu toytose ropa tosaka, Nazare pona, typoetory tō maro.

² Mame juteu tō atamorepatoh taka toytose ynororo oserematoh ae, ahno amorepatohme tyya. Mame aomiry etananō ynara tykase toto ipoko:

— Otokoino mose tutuarōtase nae? Onoky poe tuaro nae? Onoky poe roropa kurākōkara kurākāko roropa nae? tykase toto.

³ — Yrome Jezu waro sytatose. Wewe poko erohkety mose ro, Maria mūkuru. Zakorō tō moxiamo, Tiaku, Joze, Juta, Ximão, enara. Aoryxiry tō kymaro xine roropa mana, tykase toto ipoko.

Morara exiryke aomiry etary se pyra toh kynexine.

⁴ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Ritonōpo poe urutō kō se imehnō mā repe. Yrome esary pōkō ise pyra mā toto. Jekyry tō roropa ise pyra. Itapyī taōkō roropa ise pyra, tykase Jezu eya xine.

⁵ Naeroro inukurākatyā kynexine moroto tuhke pyra. Toitoino rokē kurākōkara tapose eya toto ekurākatohme ropa.

⁶ — To! Jenetupuhpyrahme sā tarōkō nase, tykase ynororo tyya rokene.

Typoetory tō aropotopōpyry Jezu a, 12mākomo (Mateu 10.5-15; Ruka 9.1-6)

Moraramē pata pisarara tō pona toytose ynororo imehnō amorepase.

⁷ Mame typoetory tō tykohmase tyya 12me, toto enyohtohme. Asasakoro rokē tonyohse toto eya. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Joroko tō itūtanohpotatoko ropa ahno ae Ritonōpo omi poe.

⁸ Otyro anaropyra ke ytotoko. Tymyxike rokē ytotoko. Wyi anaropyra ke ytotoko, saku tineru eny tytineruke pyra, enara ke ytotoko, tynaroke pyra.

⁹ Asapatūkō rokē amurutoko, toiro rokē kamisa amurutoko.

¹⁰ – Mame pata pona tooehse awahtao xine: “Jepe, ytapyĩ taka onyhtokose. Ymaro matose otuhnōko,” karyhtao oya xine, moroto imaro mehtatose imepỹ pona oytorykō ponāmero.

¹¹ Mame imehnō typataka xine oytorykō se pyra toto ahtao, ōmirykō etary se pyra roropa toto ahtao mepuhsasakatatose oytorykō ropa ahtao inenerykōme turumekarykō oya xine enetupuhtohme eya xine, tykase Jezu typoetory tō turuse.

¹² Morarame toytose toto Ritonōpo omiry poko imehnō amorepase.

– Oorypyrykō irumekatoko emero porehme, tykase toto imehnō amoreparyme tyya xine.

¹³ Joroko tō tutūtanohtose roropa eya xine tuhke. Kurākōkara tukurākase roropa eya xine. Zupuhpyrykō pona oriu tyrise eya xine toto kurākatohme ropa.

*João ahno ĕpurihkane zuhkatopōpyry
(Mateu 14.1-12; Ruka 9.7-9)*

¹⁴ Morarame Erote a morohne totase, Jezu tōsekātose exiryke emero pata tō punero. Ynara tykase toto toitoine Jezu poko:

– Mokyro ahno ĕpurihkahpono. Tōsemāse ropa mana toorihxīpo. Morara exiryke imehnō kurākāko mana, tykase toto ipoko.

¹⁵ Mame imehnō ynara tykase:

– Mokyro Eria, tykase toto. Imehnõ roropa ynara tykase:

– Mokyro Ritonõpo poe urutono, pake ahtao Ritonõpo poe urutonõpo panõ mokyro, tykase toh repe ipoko.

¹⁶ Mame morara kary etaryke tyya ynara tykase Erote:

– Arypyra. Otarãme João zuhkahpyry tõsemãse ropa mana, tykase ynororo, João tuhkapose tyya exiryke.

¹⁷ Äpuruhpyry taka tõmapose kynexine pake eya Erotia omi poe, takorõ Piripe pyty omi poe. Takorõ pyty maro torênase ynororo tõseporyxïpo.

¹⁸ Morara exiryke João tõturuse eya repe:

– Äkorõ pyty maro torênase awahtao popyra mase, tykase ynororo eya repe.

¹⁹ Morara exiryke Erotia João zehno toehse yronymyyme.

²⁰ Yrome João etapapory se pyra Erote kynexine zuno toexiryke, kure exiryke, otyro kara João exiryke. Morara exiryke ipynoto sã kynexine. João omiry etaryhtao tyya toepohnohse repe, yrome otara se sã rokẽ toehse ynororo.

²¹ Zomory João omiry etary se toehse ynororo. Morarame Erote aniwesario toehse. Tope tõ toahmase eya, tuisa tomo, pata esamo, Kãrirea põkomo, enara, toto otuhtohme tymaro.

²² Erotia êxiry roropa tooehse morotona wase. Mokyro eneryke tyya xine tãkye toehse morotõkomo, Erote, tyneahmatyã maro zua kure exiryke. Tuakehse ahtao ynara tykase Erote nohpo a:

— Oturupoko ya õpenery se awahtao. Otytyko se awahtao ekarõko ase oya.

²³ Jesary apiakãko ase irãnakuroko oya ekarotohme. Mãpyra jomihpyry omipona pyra tokurehse jahtao, ah Ritonõpo juãnohno, tykase ynororo eya.

²⁴ Mame morara kary etaxĩpo tyya toytose nohpo oturupose tyse a:

— Oty se ãkohxo ke ha aja Erote a, tykase ynororo tõturupose tyse a. Mame ynara tykase jeny eya:

— “Ahno ãpurihkane zupuhpyry se rokẽ ase,” kaxiko eya, tykase jeny tõxiry a.

²⁵ Mame toytose ropa Erote a ynororo.

— Ahno ãpurihkane zupuhpyry se rokẽ ase paratu ao, tykase ynororo eya.

²⁶ Moro etaryke tyya sekese pyrah tykase Erote, João zuhkapory se pyra toexiryke. Tãtasamase ynororo repe. Yrome tõmihpyry poko tutuarõtase ynororo. “Õpenery ekarõko ase oya. Jesary apiakãko ase irãnakuroko oya ekarotohme,” katopõpyry poko tutuarõtase ynororo. Katonõ tõ netaryme morara tykase toexiryke roropa,

²⁷ João zuhkane tonyohse eya ãpuruhpyry taka.

²⁸ Zupuhpyry tonehse toto a paratu ao ekarotohme nohpo a. Mokyro a tarose tyse a rahkene.

²⁹ Morarame João poetohpyry tomo a ekary to-tase tyya xine ahtao ekepyry poko tooehse toto zonẽtohme tyya xine.

*Imoihmãkõ otuhmatopõpyry Jezu a,
5.000mãkomo
(Mateu 14.13-21; Ruka 9.10-17; João 6.1-14)*

³⁰ Morarame Jezu nenyohtyã tooehse ropa toto. Emero toerohtopõpyrykõ poko tõturuse ropa toto, imehnõ amorepatopõpyry poko roropa tyya xine.

³¹ Morarame ahno imoihme kynexine moroto. Oehnõko morotona toh kynexine, oseosesahpokoxi äko toh kynexine. Jezu otukuhtome toh kynexine typoetory tõ maro. Morara exiryke ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Ehmaropa tokare pyra. Soserematatose, tykase Jezu typoetory tomo a.

³² Mame toytose toto ahno esaka pyra kanawae.

³³ Yrome tonese ynororo tuhkākomo a aytoryhtao. Morara exiryke tutuarõtase toto. Zuapõmase toh toytose tururume pata tõ poe, tuna eh-pikuroko.

³⁴ Morarame towomyryhtao kanawae ahno imoity tonese eya. Toenupunase ynororo toto poko okyno tõ sã toto exiryke, tosëkākara samo. Morara exiryke tamorepase toto eya itamurume.

³⁵ Morarame kokonie pukuro toehse ahtao ipotory tõ tooehse eya. Ynara tykase toto Jezu a:

– Ahno esary kara sero. Moxiã aropoko ropa pata tõ pona. Kohmãnõko nase.

³⁶ Tynapyrykõ epekahtohme aropoko toto, tykase toh repe.

³⁷ Yrome Jezu a tozuhse toto:

– Autuhmatoko toto, tykase ynororo eya xine.

– Oty ke? tykase toto. – Yna ytory se hma wyi epekahse? Tineru 200mã ke wyi topekahse ahtao ipune pyra mana, ahno tuhke exiryke, tykase toto tosëkomo a.

38 – Otãto wyi nahe? Enetoko keh aporo, tykase ynororo eya xine.

Mame toytose toto enese.

– Omame wyi pisarara nae nase. Kana roropa asakoro nae nase, tykase toto eya.

39 Morarame typorohkapose toto atakenaka on-ahpoty htaka.

40 Typorohse toto oxikone 50me ahtao te, 100me ahtao, emero.

41 Mame wyi tapoise tyya ahtao kana maro, kakoxi tōsenuhmase ynororo:

– Kure mase, Papa, tykase ynororo. Moromeĩpo wyi tytohtohkase eya typoetory tomo a ekarotohme imoihmãkomo a ekarotohme. Kana roropa tapiakase eya emero toto zopatohme.

42 Tõtuhse toto tuesapare toh toehse rahkene, emero.

43 Mame tōsē akoĩpyry tanỹse ropa eya xine, 12me ruto pehme wyi akoĩpyry maro.

44 Mokaro autuhtyã orutua kō rokē ahtao, tuhke exiry 5.000me kynexine toto.

*Tuna poro Jezu ytotoptõpyry
(Mateu 14.22-33; João 6.15-21)*

45 Morarame typoetory tō tyripose ropa kanawa aka, osemazuhme toto atakuohtohme mōpozakoxi, Petesaita pona. Jezu moroto ro kynexine. Imoihmãkō osekazumary tyya eraximãko kynexine.

46 Morarame tōsekazumakehse toto ahtao toytose Jezu ypy pona oturuse Tummy maro, Ritonõpo maro.

⁴⁷ Mame tykohmãse ahtao, ipoetory tõ tuna rãnao toh kynexine. Jezu rokẽ toiroro kynexine ipũ po.

⁴⁸ Mame typoetory tõ tonese eya, koeh ãko toto etuarimãko. Tyryrykane konõto toto ytohtome kynexine. Mame kuratiri etapitory zano, toytose ynororo typoetory tomo a. Tuna poro toytose ynororo. Kanawa kuroko toytory se kynexine repe.

⁴⁹ Yrome ipoetory tomo a tunõmase tuna poro ayaytory eneryke tyya xine.

— Ahno akuaryhpyry mokyro, tykase toto, tykohkohtase.

⁵⁰ Eya xine Jezu tonese. Tõserehse toto emero. Yrome eya xine ynara tykase Jezu:

— Juno pyra ehtoko. Ywy ase. Enaromyra ehtoko, tykase eya xine ynororo.

⁵¹ Mame kanawa aka tõtyrise ropa ynororo. Mame tyryrykane tymynyhpãkaposẽ. Moro eneryke tyya xine tõsenuruhkase toto ipoetory tõ itamurume onenetupuhpyra ro toexirykõke.

⁵² Wyi emãkapotopõpyry poko eya tuenikehse toto, onenetupuhpyra ro toexirykõke.

Kurãkõkara kurãkatopõpyry ropa Jezu a Kenezare po

(Mateu 14.34-36)

⁵³ Morarame tãtakuohse toh rahkene Kenezare pona Jezu maro. Kanawa tymyhse eya xine.

⁵⁴ Mame aowomyryhtao Jezu tonetupuhse imehnomo a.

⁵⁵ Tururume toytose toto kurãkõkara enehse. Toto etueh tapo tonehse toto a Jezu a toto

kurãkatohme ropa. Emero rokẽ kurãkõkara tukurãkase ropa eya.

⁵⁶ Mame pata tõ poro toytose Jezu, pata pisarara poro, pata konõto tõ poro. Emero rokẽ pata tõ poro ayatoryhtao kurãkõkara tonehse imehnomo a puroro pona:

– Ajohpãme sã oupõ ehpiry ytemuhmaxi, tykase toto Jezu a. Mame zupõ tytemuhmase ahtao tyya xine toekurãkase ropa toto emero.

7

Juteu tamuru tõ namorepatopõpyry (*Mateu 15.1-9*)

¹ Morarame parixeu tõ toytose Jerusarẽ poe Moeze omihpyry poko amorepatõkõ maro Jezu enese.

² Mame Jezu poetory tõ tonese eya xine. Osemahpyra otuhnõko toh kynexine. Parixeu tõ omihpyry omipona pyra sã toh kynexine.

³ Mokaro parixeu tõ, tytamurukõ omihpyry poe, tõsemahse tahtao xine rokẽ otuhnõko toto. Morararo imehnõ emahpõko roropa toto.

⁴ Tooehse ropa osepekahtoh poe tahtao xine otuhpyra mã toto osemahpyra tahtao xine; tynepekahtyãkõ kurikãko roropa mã toto. Tuhke juteu tõ namorepatoh nae roropa kaneku kurikary poko, oripo tõkehko kurikary poko kurimene risẽ tõkehko kurikary poko, nyhtoh roropa.

⁵ Mame tõturupose toto Jezu a, ynara tykase toto:
– Oty katoh koh opoetory tõ putupyra rokẽ nae? Osemahpyra rokẽ otuhnõko toto, tykase toto Jezu a.

⁶ Mame Jezu a tozuhse toto:

– Ajoajohpākōme matose. Zae Izaja opoko xine kynoturune. Ynara tykase ynororo:

“Ōmiryō ke rokē kure jyrīko matose.

Yrome okurohtao xine ymaro pyra matose ipunaka.

⁷ Toiparo rokē kure jyrīko matose, jomipona pyra awahtao xine.

Jomiry tytyorōmase oya xine.

Tymyakāmase roropa oya xine ōmiryō ke.

Morara exiryke ōmiryō etary se hkopyra ase,”

tykase Izaja pake opoko xine, tykase Jezu eya xine.

⁸ – Ritonōpo nyripohpyry onyripyra matose. Atamurukō omipona rokē matose.

⁹ Ritonōpo nyripohpyry myakamāko matose atamurukō namorepatopōpyry ke.

¹⁰ Ynara Moeze nekarohpyry Ritonōpo omi poe: “Omyō poko oenupunatoko, asakō poko roropa oenupunatoko. Taorihmaposēme rokē tumyō kerekeremanā mā kure,” tykase Moeze nymerohpyry.

¹¹ Yrome ynara matose Ritonōpo omiry tyorōmāko. Ynara āko matose imehnomo a: “Omykomo a otyro ekarory se pyra awahtao xine, ynara kahtoko rokē eya xine: ‘Otyro pyra ase,’ kaxitoko rokē eya xine. ‘Nae ase repe, ynekarory rokē Ritonōpo a,’ kaxitoko omykomo a,” āko matose imehnō amorepāko.

¹² Oty katohtumyō poko aenupunahtome matou morara āko?

¹³ Imehnomo a Ritonōpo omiry etah-tome matose morara āko. Atamurukō namorepatopōpyry ke rokē Ritonōpo omiry

tyorõmãko matose. Morara matose tyrĩko, tykase Jezu eya xine.

Iirypyryme ehtoh poko

(Mateu 15.10-20)

¹⁴ Morarame imoihmãkõ tykohmase ropa tyya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kuetatoko emero, otato oehtohkõme.

¹⁵ Otyro iirypyryme ahno onyripyra mana. Yrome tukurohtao iirypyryme ahno ahtao rokẽ mã iirypyryme samo.

¹⁶ (Ãmoreparykõ waro se awahtao xine, otato ehtoko, tykase ynororo eya xine.)

¹⁷ Mame ahno turumekase ropa eya. Mame tapii taka tomõse ahtao, ipoetory tõ tõturupose Jezu a tamorepatopõpyrykõ poko.

¹⁸ Mame tozuhse toto eya:

– Amarokõ roropa onenetupuhpyra matou? Etatoko pahne, emero otyro enapyryhtao oya xine iirypyryme onyripyra mana.

¹⁹ Waku aka rokẽ tykyrysã omõnõko mana. Yrome kuzenukõ aka omõpyra mana. Mame wekanohtao tûtãko ropa mana, tykase ynororo.

Morara exiryke emero tonahsẽ kure Jezu omi poe.

²⁰ Morarame tõturuse ro ynororo eya xine, ynara tykase:

– Okurohtae xine õmiry xihpyry tûtaryhtao iirypyryme exĩko matose.

²¹ Ynara exiryke, tukurohtao xine iirypyryme epohnohketõ popyra tyrĩko roropa mã toto. Ema-tonãko te, karimotãko te, imehnõ poko exĩko te,

²² imehnõ mōkomory poko penetāko te, imehnõ ryhmary poko te, imehnõ enekunopyry poko te, typenetatoh xihpyry poko te, imehnõ zumoxike exiry poko te, imehnõ kerekeremary poko te, tōsenetaonopyry poko te, ajoajohpe ehtoh poko, enara.

²³ Morohne tūtāko mā okurohtae xine. Naeroro iirypyryme exīko matose, okurohtao xine popyra oepohnopyrykōke, tykase Jezu eya xine.

*Jezu enetupuhtopōpyry nohpo a
(Mateu 15.21-28)*

²⁴ Morotoino toytose ropa ynororo Tiro ehpioksi, Xitō ehpioksi roropa. Mame tapyi taka tomōse ynororo tokare pyra repe. Yrome otonēsaromepyra kynexine ynororo.

²⁵ Morarame nohpo tooehse Jezu a. Tosekumuru po typorohse ynororo nono pona, Jezu ēpataka, Jezu ekary totase tyya exiryke.

²⁶ Mokyro nohpo ēxiry jorokohpe kynexine. Juteu kara kynexine ynororo, Xiro-Penixia pō kynexine. Tokaropose ynororo:

– Joroko itūtanohpoko ropa jēxiry ae, ajohpāme samo, tykase ynororo Jezu a.

²⁷ Morarame Jezu a tozuhse:

– Ah poetohti tō osemazuhme notuhno. Popyra mā kaikuxi zopary poetohti napyry ke, poetohti otuhpyra ro ahtao, tykase ynororo nohpo a.

²⁸ – Ajohpe pyra mase, Tamuxi, kaikuxi sā ynanase katohto. Morara exiryke poetohti napyry akumuru eraximāko sā ynanase, tykase nohpo a tozuhse.

²⁹ Mame tōturuse ropa Jezu eya:

– Kure kuezuhno kuku. Morara tykase oexiryke ytoko ropa atapyĩ taka. Oẽxiry ae joroko tutũtanohpose ropa mana, tykase Jezu eya.

³⁰ Mame tytapyĩ taka toytose ropa nohpo. Tõxiry tonese, tohrame nyhtoh po. Pake joroko tutũtanohpose ropa zae.

Typanarẽkara pusoposome aomiry aexihpyry kurãkatopõpyry ropa

³¹ Morarame toytose ropa Jezu pata tõ pisarara Tiro ehpio poe Xitõ kuroko, Omame Osetoro pata tõ rãnakuroko ikuhpo Karirea pona.

³² Mame Jezu a typanarẽkara tonehse imehnomo a. Pusoposome roropa kynexine:

– Mose apoko ajohpãme samo, aekurãkatohme ropa, tykase toto Jezu a.

³³ Morarame kurãkara arone myahxo. Tomahxiky tyrise ipanary aka. Ituh tykase roropa ynororo. Moromeĩpo inuru tytemuhmase tomary ke.

³⁴ Mame kakoxi tõsenuhmase ynororo. Pusuh tykase, ynara tykase ynororo kurãkara a:

– Etapuruhmakako, tykase eya.

³⁵ Mame otato toehse ropa kuranõpokara. Pusoposome pyra roropa aomiry toehse. Tõmire toehse ynororo.

³⁶ – Jekãtopyra ehtoko, tykase Jezu imoihmãkomo a repe. Yrome itamurume tokãtose toto a.

³⁷ Tõsenuruhkase toto emero.

– To! Emero Jezu nukurãkatyã kure. Typanaremỹpokara otato ropa toehse. Pusoposome tõmiremỹpo aomiry kure toehse ropa, tykase toto tõsenuruhkase.

8

*Imoihmākō otuhmatopōpyry Jezu a 4.000mākomo
(Mateu 15.32-39)*

¹ Morotoino imoihmākō tōximōse ropa. Mame tohke pyra toexirykōke otuhpyra toto.

Mame Jezu a typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo toto a:

² — Imoihmākō pynanohnōko ase ymaro oseruao tohke pyra tynyhse toto exiryke.

³ Toto aropory ropa ahtao ya itapyīkō taka etu- arimāko mā toto tynahke pyra toexirykōke. Moino tooehse toto tarona, tykase ynororo.

⁴ Mame ipoetory tomo a tozuhse:

— Otātōhxo ke imoihmākō otuhmāko sytatou os- epekahtoh pyra ahtao? tykase toto.

⁵ Mame ynara tykase ynororo:

— Otāto wyi nae matou? tykase.

— 7me rokene, tykase toto.

⁶ Morarame imoihmākō typorohkapose Jezu a nono pona. Mame wyi tapoise eya. Mame, “Kure mase Papa,” kaxīpo Ritonōpo a, wyi tytohtohkase rahkē eya. Typoetory tomo a tokarose ekaro- tohme imoihmākō otuhtohme.

⁷ Mame kana inunōkara roropa nae kynexine tuhke pyra.

— Papa, kure mase, tykase ropa ynororo. Morara kaxīpo tyya typoetory tomo a tapiakapose kana imoihmākō zohme.

⁸ Mame tōtuhse toto tuesapare. Mame zohkō akoīpyry tanỹse ropa eya xine, 7me ruto pehme.

⁹ Mokaro tōsē onyhpōkō, orutua kō rokē tuhke exiry 4.000me exisasaka kynexine.

Morarame imoihmākō tonyohse ropa eya.

¹⁰ Moromeīpo kanawa aka tōtyrise ynororo, ty-poetory tō maro. Toytose toto Taumanuta pona.

*Jezu jamitunuru enery se parixeu tō ehtopōpyry
(Mateu 16.1-4)*

¹¹ Morarame parixeu tō tooehse Jezu a. Sekere tykase toto eya. Jezu nukurākatary enery se roropa toh kynexine repe, zuaro toehtohkōme.

¹² Yrome Jezu typoihtose eya xine. Morara exiryke pusuh tykase ynororo moe toko. Ynara tykase ynororo:

– Unukurākatary enery se matose repe, yrome onenepopyra ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

¹³ Mame tynomose ropa toto Jezu a. Kanawa aka tōtyrise ropa ynororo toytotohme mōpozakoxi.

*Otyro porutatoh sã parixeu tō ehtopōpyry
(Mateu 16.5-12)*

¹⁴ Morarame ipoetory tō turukō poko tuenikehse toto. Toiro wyi pitiko rokē kanawa ao kynexine.

¹⁵ Morarame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Tomeseke ehtoko parixeu tō poko Erote tō poko roropa. Otyro porutatoh sã mã toto.

¹⁶ – Otara āko hkoh Jezu nae? Otarāme wyi pyra kuexirykōke, tykase toto oxime rokene.

¹⁷ Yrome mokaro etaryke tyya ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty katoh wyi poko oseosezuhnōko matou wyi pyra oexirykō poko? Jomiry onenetupuhpyra ro matou? Oty katoh tūpore sã õsenetupuhtohkō nahe?

¹⁸ Tonure amarokō repe yrome onetōkara sã matose. Typanare roropa amarokō repe yrome

otato pyra amarokomo. Āmorepatopōpyrykō poko wenikehnōko matose.

¹⁹ 5mā wyi tytohtohkase ya, 5.000mākō otuhmatohme. Mame otāto tonahsē akoīpyry manymyatose ruto pehme? tykase Jezu eya xine.

– 12me ruto pehme, tykase toto.

²⁰ – Moro ke roropa 7me wyi ahtao 4.000mākō otuhmatohme, otāto manymyatose tonahsē akoīpyamo? tykase ynororo, tōturupose eya xine.

– 7me ruto pehme, tykase toto eya.

²¹ – Moro poko onenetupuhpyra ro matou? tykase Jezu eya xine.

Tonurēkara kurākatopōpyry Jezu a Petesaita po

²² Morarame Petesaita pona toytose toto. Mame ahno a tonurēkara tonehse Jezu a:

– Ajohpāme sã mose apoko, tykase toto.

²³ Mame Jezu a kurākara tarose ameke emary poko pata ehpioksi. Ituh tykase ynororo enuru pona. Mame enuru tapose eya:

– Osenuhmāko ma? tykase, tokaropose eya.

²⁴ Mame mokyro tōsenuhmase repe:

– Ahno tō enēko ase repe. Yrome wewe panō rokē ytoyōko nase, tykase ynororo eya.

²⁵ Mame enuru tapose ropa Jezu a. Mokyro kure toehse ropa. Kure tōsenuhmase ropa ynororo rahkene.

²⁶ – Atapyī taka topohme ytoko ropa. Pata pona ke ytopyra exiko, tykase Jezu tonuremōypokara a.

Peturu nurutopōpyry

Jezu poko

(Mateu 16.13-20; Ruka 9.18-21)

27 Morarame Jezu mya toytose typoetory tō maro imehnō pata pona, Sezarea Piriipe patary tō pisarara pona. Osema ae toytorykohtao Jezu tōturuse:

— Onokyme ha ahno a? tykase.

28 Ipoetory tomo a tozuhse:

— Ahno ēpurihkane Joāome oekarōko mā toto. Imehnomo: “Eria,” āko. Imehnomo: “Ritonōpo omi poe urutono,” āko, tykase ipoetory tomo.

29 Tōturupose ropa Jezu eya xine:

— Yrome oya xine ke? Onokyme ha oya xine? tykase ynororo.

Mame Peturu a tozuhse:

— Ritonōpo nymenekahpyry mase sero nono pōkō kurākaneme, tykase ynororo eya.

30 — Jekaropyra ke ehtoko! tykase Jezu typoetory tomo a.

Tōsemamyry ropa poko

(Mateu 16.21-28; Ruka 9.22-27)

31 Mame typoetory tō maro tōturuse Jezu:

— Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome tuhke rokē jurumekāko mā toto, tamuximākomo, Ritonōpo maro oturuketō tuisamākomo, Moeze omihpyry warōkomo, enara. Utuarimapōko mā toto. Jorihmapōko mā toto. Yrome oseruao tōmehse ahtao ēsemānōko ropa ase, tykase ynororo.

32 Zae tōturuse ynororo eya xine. Mame Peturu a tarose ynororo mya zupokatohme repe.

33 Mame Jezu toeramase tŷkakoxi typoetory tō enetohme. Peturu turuse ropa eya. Ynara tykase ynororo eya:

— Mynyhme exiko! Joroko tamuru sã mase. Jakorekehkãko mase. Āmoreme rokē morohne

poko osenetupuhnõko mase ahnome oexiryke. Ritonõpo poe pyra õsenetupuhtoh mana, tykase Jezu Peturu a.

³⁴ Mame emero imoihmãkõ tykohmase tyya ty-poetory tõ maro.

— Jenetuputyryhta oya xine oesëkõme jomipona ehtoko. “Ywy roro ynyriry menekãko ase,” kara ehtoko. Ymaro oorikyrykõ enetupuhtoko oorypyrykõ poko. Ymaro rokë ehmaropa.

³⁵ Toetuarimary kurũke ypoetoryme se pyra exiketõ mã ytopyra mã toto Ritonõpo esaka toorihse tahtao xine. Yrome torëtyke pyra exiketõ mã typenetatohkõ poko jomipona se toexirykõke, toetuarimarykohtao ro, mokaro ytõko mã toto Ritonõpo esaka. Owõnõko ropa mã toto.

³⁶ — Otãtohxõ kure emero porehme apoiryhta oya, oorikyry ke rokë epehmatohme?

³⁷ Omõkomorykõ ke matose orihpyra oehtohkõ onepehmara ekurehnõko.

³⁸ Ihxipÿke awahtao xine ypoko jomihpyry poko roropa apatao xine, oepe tõ iirypyryme exiketõ maro, ywy roropa ihxipÿke exiko ase opoko xine joepyry ropa ahtao kapu ae Ritonõpo nenyohtyã kurãkõ maro, tykase Jezu eya xine.

9

¹ Moromeĩpo ynara tykase ropa Jezu:

— Otuarõtatoke. Toitoine matose orihpyra ro awahtao xine Ritonõpo tuisame exiry enëko, tykase Jezu eya xine.

*Jezu maro Moeze ehtopõpyry Eria maro
(Mateu 17.1-13; Ruka 9.28-36)*

² Morarame 6me tōmehse ahtao, typoetory tō tarose ypy kaetokō pona. Peturu te, Tiaku te, João, enara toh tarose eya. Moroto tanyhtase ynororo.

³ Zupō saereme toehse, karimutume konōto toehse, emero ikurikasenā motye toehse, karimutume kuhse.

⁴ Morarame Eria tō tooehse Moeze maro, pake Ritonōpo omi poe urutonōpo tomo. Mame toto neneryme Jezu maro oturūko toh kynexine.

⁵ Morarame toto eneryke tyya ynara tykase Peturu:

– Jezu, kure reh taro sytatohse. Tapyi pitiko ynanamoxi oseruao axītao rokene, toiro atapyīme, toiro Moeze tapyīme, toiro roropa Eria tapyīme, enara ehtohme, tykase ynororo eya.

⁶ Tōtururu waro pyra toexiryke morara tykase Peturu, tōserehse toexirykōke mokaro asakorōkō Jezu poetory tō maro.

⁷ Mame aotururuhtao ro akurū tooehse.

– Umūkuru nymyry mose ro, kurano. Mose omiry etatoko, tykase Ritonōpo akuru htae.

⁸ Morarame:

– Ūkae enexi ropa, tykase toh repe. Toto esahpyry pona rokē tōsenuhmase toto. Jezu rokē moroto, toto esahpyry po.

⁹ Morarame tyhtorykō ropa ahtao ypy poe ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry ase. Ajojhpāme sã yna enetopōpyry oya xine onekātopyra ehtoko aporo. Jorihxīpo tōsemāse ropa jahtao rokē mekarotatose, tykase ynororo typoetory tomo a.

¹⁰ Morara exiryke onekātopyra tokurehse toto. Oxime rokē tōturuse toto.

– Otara nykã hkoty: “Jorihxĩpo tõsemãse ropa jahtao rokẽ mekarotatose,” nykano, tykase toto oxime rokene.

¹¹ Morarame tõturupose ropa toto Jezu a:

– Oty katoh Moeze omihpyry warõkõ ynara ãko nae: “Eria osemazuhme oehnõko mana. Okomino Ritonõpo nymenekahpyry,” ãko toh nae? tykase toto Jezu a.

¹²⁻¹³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ajohpe pyra. Oehnõko osemazuhme mana imehnõ tuarõtanohpotohme Ritonõpo poko, toto a Ritonõpo enetupuhtohme repe. Yrome Eria tooehse. Mame taosanumase toto a iiryhmary se toexirykõke. Ritonõpo omi poe urutõ nymerohpyry ae ro tyhtomase eya xine. Etatoko pahne. Oty katohme roropa ynara ãko Ritonõpo omihpyry: “Kapu ae Ayhtohpyry etuarimãko mana itamurume. Irumekãko roropa mã toto” ãko Ritonõpo omiry nae? tykase Jezu eya xine.

*Poeto kurãkatopõpyry ropa Jezu a
(Mateu 17.14-21; Ruka 9.37-43)*

¹⁴ Morarame tyhtose ropa tahtao, typoetory tõ maro, imoihmãkõ tonese. Moeze omihpyry warõkõ maro oseosezuhnõko toh kynexine.

¹⁵ Mame Jezu tonese tyya xine ahtao tãtãkyemase toto imoihmãkomo. Eya toytose toto axiny, aomikase.

¹⁶ Mame Jezu tõturupose eya xine:

– Oty poko oseosezuhnõko matokene mokaro maro? tykase Jezu eya xine.

¹⁷ Toirono a Jezu tozuhse:

– Umũkuru enehno oya repe jorokohpe exiryke. Tunurẽkara sã roropa mana.

18 Ayatoryhtao emapõko mã joroko nono pona. Mame akuakurotãko mana. Taryhtaryh ãko mana. Etoetopohmãko roropa mana. “Joroko itütanohpoko ropa,” yka repe opoetory tomo a. Yrome onutütanohposaromepyra toh kynako, tykase ynororo Jezu a.

19 Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Otara ahtao jenetupuhnõko matou? Amaro xine ase repe ãmorepatorỹko. Okynã amaro xine ywy repe. Yrome jomiry onenetupuhpyra ro amarokomo. Omũkuru enehta xiara yneneryme, tykase Jezu eya.

20 Mokyro tarose ahtao eya xine, Jezu eneryke mokyro tytotytopohmapose joroko a. Toepukase ynororo nono pona. Tõsẽtoritorimase. Takutakurotase roropa ynororo.

21 – Pake serara nah? tykase Jezu kurãkara zummy a.

– Pake moino ro nase serara, pitiko ro tahtao.

22 Tuhke rokẽ apoto htaka tomapose nase joroko a. Nakuaka roropa tomapose aorihthome repe. Ikurãkary waro awahtao umũkuru ikurãkako, yna pyno awahtao, tykase jorokohpã zummy Jezu a.

23 Ynara tykase Jezu eya:

– Enetuputyryhtao oya emero riry waro ase Ritonõpo poe. Wenetupuhko pahne, tykase Jezu jorokohpã zummy a.

24 Morara kary etaryke tyya tosenakunuhse:

– Enetupuhnõko ase! Wakorehmako oenetupuhthome yronymyrymehxo, tykase ynororo tyxitaryme.

25 Morarame imoihmãkõ atanonopyryke tymyhtokoxi, ynara tykase Jezu joroko a:

– Tunurēkara mase joroko, typanare pyra ro-ropa mase. Mose ae otūtako ropa jūme, tykase ynororo.

²⁶ Kui tykase joroko tykytyky tykamexipose tutūtaryme. Mame aorikyhpyry sã toehse ynororo joroko esahpyo. Moro eneryke tyya xine:

– Norihno hro, tykase imoihmākomo.

²⁷ Mame tanỹse ropa Jezu a tomary ke. Towõse ropa.

²⁸ Morarame tapyi taka tomõse ahtao, ipoetory tõi tõturupose Jezu a:

– Oty katohme joroko tūtara kynako yna omipohna? tykase toto Jezu a.

²⁹ Ynara tykase Jezu:

– Joroko tõi tūtara oturupyra awahtao xine Ritonõpo a. Morara exiryke tūtara kynako, tykase.

Tõturuse ropa toorikyry poko, tõsemamyry ropa poko, enara

(Mateu 17.22-23; Ruka 9.43-45)

³⁰ Morotoino toytose toto Karirea rānakuroko. Tokare pyra toytory se Jezu kynexine typoetory tõi amorepatohme.

³¹ Mame ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome jewokāko toh mana ahno a jorihmapotohme. Mame taorihmapose jahtao ēsemānõko ropa ase oseruao tōmehse ahtao, tykase Jezu typoetory tomo a.

³² Zuaro pyra sã ipoetory tõi kynexine. Yrome oturupopyra toh kynexine aomihpyry poko tyhxirorykõino.

Tuisamehxo ehtoh poko
(*Mateu 18.1-5; Ruka 9.46-48*)

³³ Morarame Kapanau pona toytose toto. Tapyi taka tomomyryhtao tōturupose typoetory tomo a Jezu:

– Oty poko moturutou osema ae? tykase toto a ynororo.

³⁴ Yrome onezuhpyra toh kynexine, tōsezusezuhse toexirykōke tuisamehxo toehtohkō poko.

³⁵ Mame typorohse tahtao typoetory tō tykohmase tyya, 12mākomo.

– Tuisame oexirykō se awahtao xine imehnō akorehmatoko, tykase Jezu eya xine.

³⁶ Mame poeto pitiko tyrise eya toto rānaka, xikihme. Mame tonaka tyrise eya eahmatohme. Ynara tykase ynororo:

³⁷ – Poeto pyno awahtao xine ypoetoryme aexiryke ypyno roropa matose. Morararo ypyno awahtao xine ywy ro rokē kara pyno matose. Ritonōpo maro roropa yna pyno matose, jeneh-pohpōme Ritonōpo exiryke, tykase ynororo eya xine.

Kyzehno xine pyra exiketō mā kuakorehmanekōme
(*Ruka 9.49-50*)

³⁸ Mame ynara tykase João:

– Jezu, imepỹ ynanenease joroko tō tūtanohpōko oesety poe. Morara kamexipopyra ynanexiase eya kymaro xine pyra aexiryke, tykase ynororo repe.

³⁹ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Ah joroko tō tūtanohpo ropa jesety poe. Imepỹ kurākary waro tahtao jesety poe kure ymaro mana. Moromeĩpo axĩ ykerekemasaromepyra mana.

⁴⁰ Imehnō kyzehno xine pyra ahtao kuakorehmatorỹko mana.

⁴¹ Etatoko pahne, imepỹ tuna ekaroryhtao ōkurukōme ypoetoryme oexirykōke moro epehmary poko wenikehpyra exĩko Ritonōpo mana.

*Popyra kyyrypyrykō exiry poko
(Mateu 18.6-9; Ruka 17.1-2)*

⁴² – Yrome imepyny a jenetupuhkehporyhtao poetohti a jomiry enetupuhpitoryhtao eya xine, kurehxo mokyro pymyry ae topu konōto mykyry, ematohme nakuaka inerymapotohme. Ahtao poetohti onenekunohpyra mana.

⁴³ Mame oemarykomo a orirykohtao iiryryryme osemahkatoko! Kurehxo oya xine etone tomahke awahtao xine Ritonōpo esaka omōnōko matose. Popyrahxo oya xine oemarykō osetato ahtao apotoimo htaka rokē omōnōko matose, ezeppy htaka.

⁴⁴ Moroto moromoro poenō enahpyra mana. Apoto roropa ezeppyra mana.

⁴⁵ Opupurukō roropa popyra etone ahtao epuhkatoko! Kurehxo oya xine Ritonōpo esaka ōmomyrykō etone tupuhke pyra. Popyrahxo oya xine mā osetato opupurukō ahtao apotoimo htaka rokē ytōko matose.

⁴⁶ Moroto moromoro poenō enahpyra mana. Apoto roropa ezeppyra mana.

⁴⁷ Morararo oenurukõ etone popyra ahtao toutoko! Kurehxo oya xine mã Ritonõpo esaka õmomyrykõ etone tonure awahtao xine. Popyrahxo oya xine mã osetato tonure awahtao xine apotoimo htaka rokẽ ytõko matose.

⁴⁸ Moroto moromoro poenõ enahpyra mana. Apoto roropa ezehpyra mana.

⁴⁹ — Apoto ke uuru zahkãko exino mana zemimehxo aehtohme. Moro sã oetuarimarykõ ke kurehxo exiõko matose, Ritonõpo omiponahxo. Morararo tõsẽ sautu maro ahtao, tompore exiõko. Moro saaro oetuarimarykohtao tomporehxo sã exiõko matose Ritonõpo a.

⁵⁰ Sautu sãme ahtao kure rahkene. Yrome sautu sãme pyra toehse ahtao otyme kure? Arypyra. Typahsẽme rokẽ mana. Amarokõ ke? Sautu kurã sã ehtoko. Kure ehtoko imehnõ maro. Oseosezuhpyra ehtoko roropa, tykase Jezu eya xine.

10

Typyxiãkõ rumekary poko (Mateu 19.1-12; Ruka 16.18)

¹ Morotoino Jezu toytose ropa Jutea pona, Joatão mõpozakoxi. Moroto ahtao ahno imoihmãkõ toytose eya. Mame tamorepase ropa toto eya. Toipe ynororo ehse amorepato.

² Morarame parixeu tõ tooehse Jezu kuhse.

— Kurehxo hna Ritonõpo a orutua a typyty rumekary? tykase toto eya.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Otara ãko hna Moeze omihpyry moro poko? tykase, tõturupose ynororo eya xine.

4 — Moeze omihpyry ynara āko: “Ah pape merono typyty rumekary poko, typyty a ekarotohme. Moromeĩpo ah typyty rumekano,” āko, tykase toto eya.

5 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Zehnotokōme oexirykōke moro tymerose Moeze a repe.

6 Yrome emero tyrise ahtao Ritonōpo a, orutua tyrise eya nohpo maro.

7 Naeroro orutua tumy rumekāko mana, tyse rumekāko roropa mana typyty maro rokē toeh-tohme.

8 Mame mokaro asakoro, toiro pũ sã exīko mana, typyty maro rokene. Naeroro asakoro pũme pyra sã toh mana. Toiro pũme rokē mã toto typyty maro.

9 Oximaro tyripose Ritonōpo a exiryke, ah oxirumekara toh nexino, tykase Jezu eya xine.

10 Morarame tapyi tao ahtao ipoetory tō tōturupose ropa moro poko.

11 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Imepỹ nohpo maro oerēnatohme opyxiākō rumekaryhta oya xine iirypyryme matose.

12 Morararo nohpo imepỹ maro torēnatohme tynio rumekaryhta eya, morararo exīko mana iirypyrymāme rokene, tykase Jezu eya xine.

Kure poeto tō riry poko
Jezu a

(Mateu 19.13-15; Ruka 18.15-17)

13 Mame typoenōkō tonehse nohpo tomo a Jezu a, toto eahmatohme. Yrome ipoetory tō opore tōturuse nohpo tomo a.

¹⁴ Aotururukō etaryke tyya tohne toehse Jezu typoetory tō poko.

— Ah poetohti noehno ya. Toto anaropopyra ehtoko ywinoino. Moxiaro pākō Ritonōpo esaka ytōko mana, tosēkōme axī enetuputyryke eya xine.

¹⁵ Etatoko ke. Ritonōpo enetuputyryhtao oya xine oesēkōme poetohti saaro, omōnōko matose Ritonōpo esaka. Māpyra onenetupuhpyra awahtao xine omōpyra matose Ritonōpo esaka ekurehnōko, tykase Jezu.

¹⁶ Morara kaxīpo poetohti tapoise Jezu a eahmatohme. Zupuhpyrykō pona tomary tyrise eya kure rokē toto ripotohme Ritonōpo a.

— Kure rokē oripotorỹko ase Papa Kapuaono a, tykase ynororo eya xine.

Tymōkomoke itamurume exikety
(*Mateu 19.16-30; Ruka 18.18-30*)

¹⁷ Morarame aytory ropa ahtao, orutua toytose tururume eya. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ěpataka.

— Tamuxi, kure amorepatō mase. Naeroro ekaropoxi oya. Oty rīko ha Ritonōpo neneryme imaro jehtohme jūme, toorihse jahtao? tykase ynororo Jezu a.

¹⁸ — Oty katoh, “Kure mase,” mykā ya? Ritonōpo rokē kure mana.

¹⁹ Ritonōpo omiry waro mase. Aomiry tymerose Moeze a: “Imehnō nohpo poko pyra ehtoko. Imehnō onetapara roropa ehtoko. Omatome pyra ehtoko. Imehnō onenekunohpyra ehtoko. Ajoajohpe pyra ehtoko. Kure asakō tyritoko. Omykō roropa kure tyritoko,” āko Ritonōpo omiry, tykase Jezu eya.

20 Mame mokyro a tozuhse:

– Moino ro ase Ritonõpo omipona ypoeto ae ro, tykase ynororo eya.

21 Mame mokyro pyno toexiryke Jezu ynara tykase eya:

– Toiro mase onyripyra ro. Ytoko, omõkomory emero ekamota tineru apoitohme oya. Moromeĩpo otinerũ ekaroko tymõkomokākara a. Imeĩpo osehko ropa xiara, ymaro oytotohme. Morara ahtao tymõkomoke exĩko ropa mase Ritonõpo esao, tykase Jezu eya.

22 Morarame akye pyra toehse ynororo. Tymõkomory mynyhmaryke toytose ropa ynororo, tymõkomoke itamurume toexiryke.

23 Mame tỹkakoxi tõsenuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Tuhke pyra tymõkomokã Ritonõpo poetoryme exĩko mana, tykase ynororo.

24 Mame morara kary etaryke tyya xine ipoetory tõ toemynyhmasẽ itamurume. Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Etatoko pahne, tuhke tytinerukã Ritonõpo onenetupuhpyra tosẽkõme torẽtyke toexirykõke tytinerũkõ poko.

25 Kameru kawaru sã konõto. Jawi eutary pitiko nae. Kameru jawi eutary aka omõpyra mana ipune pyra exiryke. Moro saaro tuhke tymõkomokã omõpyra Ritonõpo esaka mana, tosẽkõme Ritonõpo onyripyra toexirykõke.

26 Mame toepohnohse toto morara kary etaryke tyya xine.

– To! Morara ahtao, onoky Ritonõpo poetoryme exïko na? Ekurehnõko rokẽ exino, tykase toto oxime rokene.

²⁷ Mokaro etaryke tyya ynara tykase Jezu:

– ãmoreme xine matose omõpyra Ritonõpo esaka. Yrome Ritonõpo typoetoryme orirykõ waro mana, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Morarame ynara tykase Peturu:

– Etako ke, emero ynanurumekase amaro yna ytotohme, tykase Peturu.

²⁹ Mame Jezu a tozuhse:

– Etako pahne, emero turumekase oya xine ahtao jõmi poe, atapyiny te, ãkorõkomo, oryxirykomo, asakomo, omykomo, opoenõkomo otupikomo, emero turumekase oya xine ahtao

³⁰ imotyẽ ekarõko ropa mã Ritonõpo, atapyïkomo, ãkorõkomo, oryxirykomo, asakomo, opoenõkomo, otupikomo emero. Yrome etuarimãko roropa matose sero nono po. Moromeïpo Ritonõpo esao orihpyra matose jũme.

³¹ Mame tuhke tuisãpo tõ tuisame pyra exïko Ritonõpo esao. Tuhke tuisãpo kara roropa tuisame exïko Ritonõpo esao, tykase Jezu eya xine.

*Jezu oturutopõpyry ropa toorikyry poko
(Mateu 20.17-19; Ruka 18.31-34)*

³² Morarame toytose toto Jerusarẽ esemary ae, Jezu osemazuhme, ipoetory tõ ïkapo. Emynyhmãko toh kynexine. Imehnõ roropa imaro ytoketõ enaromỹke sã ytõko toh kynexine.

Mame typoetory tõ 12mãkõ turuse ropa eya totapary poko.

33 — Etatoko pahne, Jerusarē pona ytōko sytatose. Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō jewokāko mana. Moeze omihpyry warōkō roropa jewokāko jorihmapotohme juteutōkara a.

34 Jeunohnōko mā toto, jetakurōko. Ypipohnōko roropa mā toto. Moromeīpo jorihmapōko mā toto rahkene. Yrome oseruao tōmehse jahtao ēsemānōko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

*Tiaku tō nekaropotopōpyry João maro
(Mateu 20.20-28)*

35 Morarame Tiaku tō toytose Jezu a João maro, oturupose. Ynara tykase toto eya:

— Tuisa, ynaporotyry se pyra hma opūtokoxi? tykase toto eya.

36 — Oty katohme? tykase Jezu eya xine.

37 — Arypyra, ynaporotyry se ynanase opūtokoxi tuisa konōtome toehse awahtao, toiro āpotunuru wino, toiro opozery wino, ākorehmaneme yna ehtohme, tykase toh repe eya.

38 Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

— Ōtururukō waro pyra matose. Oetuarimarykō se hmatou ysahmo? Oorikyrykō se roropa hmatou ymahro? tykase ynororo eya xine.

39 — Ise ynanase, tykase toto eya. Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

— Ypokoino etuarimāko matose. Orihnōko ro-ropa matose.

40 Yrome ywy tuisame oripyra xine ase. Ywy kara ase oporohkapotorỹko ymyhtokoxi. Ritonōpo nymenekahpyry rokē mā porohnōko ymyhtokoxi, tykase Jezu eya xine.

⁴¹ Morara kary etaryke tyya xine imehnō mokaro zehno toehse Jezu poetory tomo, 10mākomo.

⁴² Morarame typoetory tō tykohmase tyya tōturutohme toto a. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Ahno waro matose. Ahno tuisame ahtao imehnō rohmanohpōko rokē mana. Tuisame exiryke tynamotoke toto.

⁴³ Yrome amarokō tyoro. Imehxo oexirykō se awahtao xine imehnō akorehmatoko.

⁴⁴ Tuisame oexirykō se awahtao xine, imehnō namotome ehtoko.

⁴⁵ Kapu ae Ayhtohpyry ase. Imehnō namotomase pyra aepyhpyry ase. Emero rokē akorehmatōme aepyhpyry ase. Orihse roropa oepyase emero pohnō kurākatohme ropa, tykase ynororo eya xine.

Patimeu kurākatopōpyry ropa poko Jezu a, tonurēkara

(Mateu 20.29-34; Ruka 18.35-43)

⁴⁶ Morarame Jeriko pona toytose toto. Morotoino pata poe toytose ropa toto, typoetory tō maro, tuhkākō maro. Moroto tonurēkara kynexine Patimeu, Timeu mūkuru. Typorohse ynororo osema ehpio tineru eraximase.

⁴⁷ Morarame Jezu Nazare pō oepyry ekary to-tase tyya ahtao tykohmase eya.

— Jezu, Tawi parỹpyry, ypyno myhē exiko, tykase ynororo opore.

⁴⁸ — Mynyhme exiko, tykase toto eya imoihmākomo. Yrome tykohmase oporehxo ynororo.

– Tawi parỹpyry, ypyno myhẽ exiko, tykase ropa ynororo opore.

⁴⁹ Morarame Jezu totypohse osema tao.

– Moky enehpoko xiaro, tykase ynororo eya xine. Mame tonurẽkara tykohmase eya xine:

– Enaromyra exiko. Owõko. Jezu oya kynako, tykase toto eya.

⁵⁰ Mame tupõ xihpyry tomase eya. Towõse ynororo. Jezu a toytose.

⁵¹ – Oty se hma ya, tykase Jezu eya.

– Ritonõpo mũkuru nymyry mase. Josenuhmary se ropa ase, tykase eya.

⁵² Mame Jezu a tozuhse:

– Ytoko. Tonetupuhse oya jexiryke okurãkãko ropa ase.

Axĩ tonure toehse ropa ynororo. Mame Jezu maro toytose ynororo osema ae.

11

Jerusarẽ pona Jezu ytotopõpyry

(Mateu 21.1-11; Ruka 19.28-40; João 12.12-19)

¹ Morarame eporehkasasaka toh kynexine Jerusarẽ pona. Oriwera ãkataka toeporehkase toto. Atameke pyra pata tõ kynexine Petepaje, Petania ypy Oriwera maro. Mame typoetory tõ tonyohse Jezu a asakoro.

² – Mõ pata pona ytotoko. Morotona toeporehkase awahtao xine jumẽtu mũkuru enẽko matose, tymyhse. Ahno anaropitopyẽ enẽko matose. Imyhpokatatoko enehtohme xiaro ya.

³ Mame: “Oty katoh koh arõko matou?” karyhtao imehnomo a, ynara kaxitoko eya xine. “Arypyra, arõko rokẽ ynanase. ‘Enehta aporo,’

tykase tuisa exiryke yna a. Axĩtao rokẽ arõko ynanase. Enehnõko ropa ynanase,” kahtoko eya xine, tykase Jezu typoetory tomo a.

⁴ Morarame toytose toto. Jumẽtu mũkuru tonese eya xine rahkene, tapyi eutary pota tao, osema ehpio. Mame tymyhpokase eya xine ahtao:

⁵ – Oty katoh jumẽtu mũkuru myhpokãko matou? tykase imehnõ eya xine, tõturupose.

⁶ Mame tosẽkõ omihpyry tokarose eya xine.

– Ahtao arotoko, tykase toto eya xine.

⁷ Mame jumẽtu mũkuru tarose rahke eya xine Jezu a. Morarame tupõkõ tyrise toto a jumẽtu mypatarãnaka Jezu porohtohme epona.

⁸ Imoihmãkomo a roropa tupõkõ tyrise osema taka. Marariary panõ tapokase roropa eya xine osema ae tyritohme, eporo jumẽtu ytotohme.

⁹ Mame emero tãtãkyemase toto, osemazuhme ytoketomo, okomino ytoketõ roropa. Ynara tykase toto:

– Kure Ritonõpo mana. Imehxo reh nahse Ritonõpo omi poe aepyhpyry.

¹⁰ Kuesẽkõme exĩko mana, tuisa konõtome, pake tuisame Tawi ehtopõpyry samo. Ahtao kure rahkene. Kure Ritonõpo, imehxo! tykase toto tãkye toexirykõke.

¹¹ Morarame Jerusarẽ pona toeporehkase toto. Ritonõpo Tapyĩ taka axĩ rokẽ tomõse Jezu osenuhmase rokene. Tykohmãse exiryke toytose ropa ynororo Petania pona typoetory tõ maro, 12mãkõ maro.

*Epery zoko orihmapotopõpyry Jezu a
(Mateu 21.18-19)*

¹² Yrokokoro Petania poe toytory ropa ahtao omise Jezu kynexine.

¹³ Amekeino wikeira zoko tonese eya, tarỹke ro. Mame toytose ynororo wikeira epery enahse repe. Yrome topere pyra kynexine, zary rokene, eperytatoh zano pyra exiryke.

¹⁴ – Taroino oepery onenahzomopyra exĩko exino mana, jũme, tykase Jezu wikeira zoko a.

Morara kary totase ipoetory tomo a.

*Ritonõpo Tapyĩ taka Jezu ytotoþopyry
(Mateu 21.12-17; Ruka 19.45-48; João 2.13-22)*

¹⁵ Morarame Jerusarẽ pona toeporehkase rahkene. Ritonõpo Tapyĩ taka tomõse Jezu. Moro tae osepekahketõ tutũtanohpose ropa eya okyno ekamonanõ maro. Tineru emetakamananõ meza tõtorimase roropa eya. Parutopuruimo ekamonanõ apõ tõtorimapose roropa eya.

¹⁶ Otyro anaropopyra Ritonõpo Tapyĩ takuroko kynexine ynororo.

¹⁷ Morarame tamorepase toto eya. Ynara tykase ynororo:

– Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Emero ahno ytapyĩ esehtõko Ritonõpo maro oturutohme,” me tymerose. Yrome ityromãko matose omato kõ tapyĩme ehtohme, tykase Jezu eya xine.

¹⁸ Morarame Jezu otururu totase Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Moeze omihpyry warõkõ maro. Jezu etapary se toehse toto zumoxike toexirykõke, emero Jezu poko imehnõ atãkyemary eneryke tyya xine.

¹⁹ Mame tykohmãse ahtao Jezu toytose ropa ty-poetory tã maro pata poe.

Epery zoko orihmapotopõpyry enetupuh-topõpyry

(Mateu 21.20-22)

²⁰ Morarame yrokokoro pakeimo toytorykohtao, wikeira zoko kuroko toytose toto. Wikeira zokõpyry tonese eya xine. Toorihse kynexine.

²¹ Mame Peturu tãsenetupuhse ropa moro orihmapotopõpyry poko eya. Ynara tykase ynororo:

– Jezu, eneko ke! Moro anaorihmapohpyry, pake toorihse! tykase Peturu eya.

²² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo enetupuhtoko. Ritonõpo jamitunuru enetuputyryhtao oya xine,

²³ mo ypy aroporyhtao oya xine tuna konõto kuaka aepukatohme: “Epukãko hna reh,” kara ehtoko okurohtao xine. Mame tuna konõto kuaka Ritonõpo omi poe epukãko mana. Ritonõpo rokẽ enetupuhtoko okurohtao xine.

²⁴ Morara exiryke ynara ãko ase oya xine, Ritonõpo maro õtururukohtao õpenerykõ poko, inekarory enetupuhtoko. Mame õpenerykõ ekarõko oya xine mana.

²⁵ Mame õtururukohtao Ritonõpo a imehnõ zehno pyra ehtoko. Zae pyra toto ehtopõpyry poko tuenikaro rokẽ ehtoko, Omykõ kapuaõ ozehno xine pyra ehtohme roropa, oorypyrykõ korokatohme roropa eya.

²⁶ Mãpyra imehnõ rypyry poko tuenikaroro pyra awahtao xine, Omykõ kapuaõ roropa oorypyrykõ onykorokara mana, tykase Jezu eya xine.

*Onoky omi poe Jezu ehtopõpyry
(Mateu 21.23-27; Ruka 20.1-8)*

²⁷ Morarame toeporehkase toto Jerusarē pona. Jezu ytoyoryhtao Ritonõpo Tapyĩ tao, morotõkõ toytose eya oturuse, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, Moeze omihpyry warõkomo, juteu tō tamuximãkomo, enara. Ynara tykase toto eya:

²⁸ — Onoky omi poe senohne rīko mah? Onokyh: “Ikyryko,” nykã oya? tykase toto Jezu a.

²⁹ Mame Jezu a tozuhse toto:

— Ywy roropa oturupõko ase oya xine. Zae jezukuruhtao oya xine senohne kyrypone ekarõko ase oya xine.

³⁰ Kaxitoko kuezuh Toko. Onoky omi poe roropa ahno ĕpurihkane João? Ritonõpo omi poe, ahno omi poe? tykase Jezu eya xine.

³¹ Mame tōturuse toto oxime rokene:

— “Ritonõpo omi poe ahno ĕpurihkane João,” karyhtao kyya xine, ynara ãko mã Jezu kuezuh torỹko: “Morara ahtao oty katohme João omiry onenetupuhpyra matou?” ãko mã kyya xine.

³² Yrome: “Ahno rokẽ omi poe ahno ĕpurihkane João,” karyhtao kyya xine imoihmãkõ kyzehno xine exīko mana, urutõme nymyry João Ritonõpo omi poe ekaroryke eya xine, tykase toto oxime rokene.

³³ Morara exiryke Jezu tozuhse toto a:

— Kũ, zuaro pyra reh ynanahse, tykase toto Jezu a.

— Morara ahtao roropa senohne kyrypone onekaropyra ase roropa, tykase Jezu eya xine.

12

*Popyra mokaro tupito poko erohketō ehtopōpyry
(Mateu 21.33-46; Ruka 20.9-19)*

¹ Morarame Ritonōpo namorepatoh poko tōturuse ropa ynororo. Ynara tykase ynororo:

– Imepỹ orutua a otyro tarykase eya, uwa tomo, tupito pona. Mame tapuruse tupito eya. Nono tahkase eya pēkame uwa euhkatoh ritohme tyya. Tapyi tamose roropa eya kaetoko, emero enetohme. Morarame tutupi emero tokarose eya erohketomo a.

² Mame toytose ynororo imepỹ pona. Moromeĩpo uwa toehse ahtao typoetory taropose eya mokaro a, uwa epery apiakase, enehtohme tyya.

³ Mame inaropohpyry tapoise tupito poko erohketomo a. Typipohse ynororo eya xine. Tynaroke pyra taropose ropa eya xine.

⁴ Morarame imepỹ typoetory taropose ropa eya repe. Mame tuhtātāmase ynororo tupito poko erohketomo a taosanumase itamurume eya xine.

⁵ Mame imepỹ inaropohpyry totapase roropa eya xine. Morararo tuhke inaropotyã tyhtomase eya xine ipoetory tomo. Totapase roropa tuhke inaropotyamo tupito poko erohketomo a.

⁶ Mame uwa esē poetory toiro rokē nae kynexine, imūkuru rokene, ĩpynu rokene. Morara ahtao ro tumūkuru taropose eya. “Otarāme mǎ toto kure umūkuru rīko, umūkurume exiryke,” tykase esē repe. Mame taropose tumūkuru.

⁷ Yrome mokyro eneryke tyya xine ynara tykase tupito poko erohketomo: “To! Uwa esē mūkuru mokyro tummy myakāme. Setapatone uwa esary kutupikōme ehtohme,” tykase toto oxime rokene.

8 – Imūkuru tapoise eya xine rahkene. Totapase eya xine. Ekepyry tomase tupito ehpioksi eya xine.

9 – Naeroro otara āko uwa esē nae tumūkuru etapatopōpyry ekary totase tyya ahtao? Ytōko mā rahkene mokaro etapase. Mame imehnomo a uwa esary ekarōko mana, tykase Jezu totananomo a.

10 – Ritonōpo omiry onenepyra ro matou? Me-neatose ro. Ynara tymerose eya:
 “Tapyi rinanō nurumekahpyry:
 ‘Topu popyra,’ karyke eya xine,
 mororo tyrise ropa tapyi kyryryme,
 kure exiryke tūpore, jamihme tapyi ehtohme.

11 Ritonōpo nyrihpyry moro.

Kure mana.

Kyzamaro xine mana,”

me tymerose Ritonōpo omiry, tykase Jezu eya xine.

12 Morarame Jezu turutopōpyry typoko xine tonetupuhse toto a, uwa esary poko erohketō sā toexirykōke. Naeroro Jezu apoiry se toehse toto ēmatohme repe. Yrome tuhkākō zuno toexirykōke anapoipyra tokurehse toto.

Kowenu tinerū epehmary poko

(Mateu 22.15-22; Ruka 20.20-26)

13 Morarame parixeu tō taropose Erote epe tō maro, Jezu omiry azahkuru etatohme ihxiro-tohme tyya xine repe.

14 Mame toytose toto Jezu a. Ynara tykase toto eya:

– Amorepatō mase. Awaro ynanase. Ajohpe pyra mase ipunaka. Imehnō zuno pyra roropa

mase. Tuisame ahtao, tuisame pyra ahtao, oxisã rokẽ mã toh oya. Zae Ritonõpo omiry poko amorepatõ mase. Yrome kure kowenu tinerũ epehmary yna a? Kure onepehmarã yna exiry? Oty kurehxo? tykase toto eya, tõturupose.

¹⁵ Yrome Jezu tuaro kynexine, ajoajohpe toto exiry waro.

– Oty katohme jenekunopyry se hmatou? Tineru puhturu enehta. Enexi aporo, tykase ynorõ eya xine.

¹⁶ Toiro tonehse toto a. Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Onoky ekuhtopõpyry mokyro ipoko? Onoky esety roropa ipoko? tykase ynororo eya xine.

– Kowenu tuisary mokyro, tykase toto.

¹⁷ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Morara ahtao kowenu kyryry ekarotoko ropa kowenu tuisary a. Morararo Ritonõpo kyryry ekarotoko Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

Morarame toepohnohse toto Jezu otururu etaryke tyya xine.

*Aorihtyã ãsemãkapory ropa poko
(Mateu 22.23-33; Ruka 20.27-40)*

¹⁸ Morarame satuseu tõ toytose Jezu a. (Mokaro ynara kananõ kynexine: “Toorihse kuahtao xine jũme ãsemãpyra ropa sytatose,” kananõ kynexine.) Mame Jezu a ynara tykase toto:

¹⁹ – Amorepatõme mase. Etako pahne, Moeze nymerohpyry ynara ãko: “Orutua toorihse ahtao tumũkue pyra ro ahtao, kure ipytõpyry maro zakoronõpyry a erẽnanopyry aemũkuatohme aorikyhyry mũkurume samo,” me tymerose Moeze a.

²⁰ Ynara kynexine orutua komo. 7me kynexine. Esemazupuru kō torēnase nohpo maro. Yrome emūkuara ro tahtao toorihse ynororo.

²¹ Okomino zakoronŷpyry ĩkaponato imaro torēnase, turui pytyŷpyry maro. Yrome morararo emūkuara ro tahtao toorihse roropa ynororo.

²² Mame ĩkaponato mokyro ro saaro toorihse. Morara rokē emūkuara tokurehse toto. Mame porehme toorihse toto emūkuara ro tahtao xine. Etyhpyrykōme nohpo roropa toorihse.

²³ ĩmeĭpo aorihtyā ēsemamyry ropa ahtao, onoky pytyme na nohpo exĭko? 7me imaro torēnase exiryke, tykase, tōturupose toto Jezu a.

²⁴ Morarame Jezu a tozuhse toto:

– Azahkuru matose, Ritonōpo omiry waro pyra oexirykōke, ijamitunuru waro pyra roropa oexirykōke.

²⁵ Aorihtyā tō ēsemākary ropa ahtao pytara exino mana, niotara roropa nohpo tomo, enara. Ritonōpo nenyohtyā sã rokē exĭko mã exino.

²⁶ Aorihtyā ēsemamyry ropa poko Moeze omihpyry onenepitopyra ro hmatou? tykase Jezu eya xine. – Moeze a Ritonōpo tōturuse pika myhto. Ynara tykase ynororo: “Aparão esēme ase, Aparão te, Izake te, Jako te, enara ase toto esēme,” tykase Ritonōpo Moeze a aorihtyā poko.

²⁷ “Aorihtyā esēme ase,” kara Ritonōpo kynexine Moeze a aēsemātyā ropa esēme toexiryke. Azahkuru rokē matose: “Ahno ēsemāpyra ropa mana,” karyhtao oya xine, tykase Jezu eya xine.

*Zae ehtoh poko Ritonōpo omipona
(Mateu 22.34-40; Ruka 10.25-28)*

28 Morarame Moeze omihpyry warõ tooehse, mokaro oseosezukuru etase. Jezu a toto ezukuru kure etaryke tyya ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ritonõpo poe Moeze nymerohpyry tuhke nae, aomipona kuehtohkõme. Morara exiryke oty riry kurehxo nae Ritonõpo a? tykase ynororo tõturupose Jezu a.

29 Ynara tykase Jezu eya:

– Ynara kure Ritonõpo a: “Etatoko pahne, Izyraeu tomo. Toiro rokẽ Ritonõpo nae. Ynoro rokẽ oesẽkõme mana.

30 Morara exiryke ipyno ehtoko ipunaka. Oesẽkõme tyritoko okurohtaka xine. Imehxo tyritoko õmirykõ ke. Kure rokẽ tyritoko õsenetupuhtohkõ ae oorikyrykõ ponãmero.”

31 Ynara katoh roropa kure Ritonõpo a mana: “Osepyno oexirykõ sã imehnõ pyno ehtoko,” katoh kure roropa Ritonõpo a mana. Morara katoh asakoro kure Ritonõpo a mana, tykase Jezu eya xine.

32 Mame ynara tykase ynororo Jezu a:

– Zae amorepatõ mase. Ajohpe pyra mase. Toiro rokẽ Ritonõpo mana. Imepỹ pyra mana.

33 Ipyno kuexirykõtao ipunaka kure mana. Kuesẽkõme tyriryhta kyya xine kukurohtao xine, kure rokẽ Ritonõpo riryhta kyya xine kuosenetupuhtohkõke kuorikyrykõ ponãmero. Mame osepyno kuexirykõ sã imehnõ pyno kuahta xine zae exiko sytatose. Naeroro moro asakoro omipona kuexirykõ kure kuhse mana, kaneru zahkary motye, tykase ynororo Jezu a.

34 Azahkuru pyra tozuhse eya Jezu. Morara exiryke ynara tykase Jezu eya:

— Ritonõpo enetupuhsasaka mase. Ipoetoryme exisasaka roropa mase, tykase Jezu eya.

Mame morara kary etaryke tyya xine, imehnõ Jezu a tõturuporykõ se pyra toehse toto.

Ritonõpo nymenekahpyry ehtoh poko

(Mateu 22.41-46; Ruka 20.41-44)

³⁵ Morarame toto amoreparyhtao ro Ritonõpo Tapyĩ tao ynara tykase Jezu eya xine:

— Oty katohme Moeze omihpyry warõkõ ynara ãko Ritonõpo nymenekahpyry poko nae: “Tawi parỹpyry mokyro,” ãko? Ýrome Ritonõpo nymenekahpyryme ynororo. Naeroro otãtohxo Tawi parỹpyryme nah?

³⁶ Ynara tykase Tawi Ritonõpo Zuzenu omi poe: “Ritonõpo tõturuse jesẽ maro:

‘Oporohko seino japotunuru wino.

Ozehno exiketõ rĩko ase opoetory tõme,’ tykase Ritonõpo,”

me tymerose Tawi a pake Ritonõpo omiryne.

³⁷ Tosẽme tosehtose ahtao Tawi a, otãto iparỹpyryme nah? tykase Jezu eya xine tõturupose.

Osenekunohpopyra ehtoko zae pyra amorepatõkomo a

(Mateu 23.1-36; Ruka 20.45-47)

Mame tãkye toehse toto imoihmãkomo morara kary etaryke tyya xine.

³⁸ Morarame ynara tykase Jezu imoihmãkomo a:

— Tomeseke ehtoko Moeze omihpyry warõkõ poko. Upo kurã ke otupohtõko mã toto, ynara kary etatohme imehnomo a: “Moehno amorepatono,” kary etatohme imehnomo a osepekahtoh tao.

³⁹ Epehtoh kurã se rokẽ toto tapõkõme atamorepatoh tonõ tao. Tuisa apõ se roropa mã toto tapõkõme otuhtoh konõto ahtao.

⁴⁰ Morarame pytõpo tõ enekunohnõko mã toto. Ematonanohnõko roropa mã toto. Moromeĩpo oturũko sã mã toto Ritonõpo maro yronomyryme, imehnõ enekunohtohme tyya xine. Itamurumehxo toto wãnohnõko Ritonõpo mana, tykase ynororo eya xine.

Pytõpo nekarohpyry
(*Ruka 21.1-4*)

⁴¹ Morarame Jezu typorohse tineru ã etonie tineru ãmary enetohme tyya, imehnomo a tineru ã aka, Ritonõpo tinerũme. Tuhke tymõkomokamo a tytinerũkõ tõmase repe pitiko rokẽ pyra.

⁴² Mame okomino pytõpo a tytinerũ tõmase roropa. Tymõkomokẽkara kynexine. Tineru puhturu rokẽ tõmase eya ã aka, asakoro rokene.

⁴³ Moro eneryke tyya typoetory tõ tykohmase Jezu a. Ynara tykase ynororo:

— Moky hkoh pytõpo enetoko. Ajohpe pyra imehnõ nekarohpyry motye tineru tokarose eya Ritonõpo a.

⁴⁴ Mokaro a zokonaka rokẽ tytinerũkõ tokarose. Yrome mose noõpo a emero tytinerũ tokarose, tykase Jezu eya xine.

13

Jezu oturutopõpyry Ritonõpo Tapyĩ kararahtoh poko

(*Mateu 24.1-2; Ruka 21.5-6*)

¹ Morarame Ritonõpo Tapyĩ tae tutūtase ropa tahtao xine, tapyi tō tonepose ipoetory a topu risemy:

– Amorepane, eneko ke! Tapyi pohtomo, topu kurā ke rokē tyrise, tykase ynororo eya. Yrome ynara tykase Jezu eya:

² – Sero tapyi tō kure repe. Yrome tā pixo rokē mana etohtohkāko mana emero, tykase Jezu eya xine.

*Etuarimatoḥ poko, oryḥmarykō poko roropa
(Mateu 24.3-14; Ruka 21.7-19)*

³ Morarame ypy pona Jezu tōnuhse, Oriwera pona. Typorohse ynororo moroto ypy po. Ritonõpo Tapyĩ enēko kynexine. Mame Peturu tō toytose eya oturupose, Peturu, Tiaku, João, Ātare, enara. Ynara tykase toto Jezu a:

⁴ – Otara ahtao hkoh senohne etohtohkāko nae? tykase ynaroro tapyi tō poko. – Yna zuruko aetohtohkary poko. Otara ahtao aetohtohkary enepitōko ynanah? tykase toto Jezu a tōturupose.

⁵ Morarame Jezu a tozuhse toto:

– Tomeseke ehtoko oenekunohpyra xine imehnō ehtohme.

⁶ Tuhke oehnōko jesety ae osesehtoketō mana. “Kyrixtu ase, Ritonõpo nymenekahpyry,” āko toḥ mā repe. Tuhkākō enekunohnōko toḥ mana.

⁷ Mame oxiehnotokō osetapary etāko matose. Mokaro ekary etaryhtaḥ torētyke pyra ehtoko sero nono enahkary poko. Morara exīko mā repe. Yrome nono onenahkapopyra ro Ritonõpo mana.

⁸ Mame ahno tō osetapāko mā toto. Pata konōto pōkō roropa imehnō etapāko mana. Mame nono kywyh kywyh āko roropa mana imeimehnō pata

tõ punero. Tõsẽ penery rohnõko roropa mã toto. Morara toehse ahtao etuarimapitõko exino mana poeto ã enurupitory samo.

⁹ — Naeroro tomeseke ehtoko. Aarotorõko imehnõ mana terekatu ãpataka. Opipohtorõko roropa imehnõ mana atamorepatoh tao. Kowenu ãpataka aarotorõko roropa toh mana, tuisa konõto ãpataka roropa, ypokoino. Mame moroto awahtao xine zurutoko toto Ritonõpo omiry kurã poko zuaro toto ehtohme.

¹⁰ Emero pata tamuru po toto zurõko matose jomiry poko. (Mame tosẽkõme jenetuputyryhtao eya xine, tyrypyrykõ rumekaryhtao roropa eya xine Ritonõpo poetoryme exõko toh mana.)

¹¹ Morarame terekatu a tarose awahtao xine oẽmapotohkõme, torẽtyke pyra ehtoko. “Otarã ãko hano,” kara ehtoko. Moroto awahtao xine Ritonõpo Zuzenu nekarohpyry rokẽ ekarotoko morotõkomo a. ãmoreme xine pyra oturõko matose, Ritonõpo Zuzenu poe.

¹² Morarame orutua kõ takorõ tõ ewokãko toh mana ekarotohme terekatu tomo a, aorihmapotohme. Imehnõ tumõkuru ewokãko roropa mã toto. Imehnõ roropa tumykõ zehno exõko. Aorihmapõko roropa mã toto.

¹³ Mame emero porehme ozehno xine exõko mã toto ypoetoryme oexirykõke. Yrome oryhmatopõpyrykõ eanahtoryhtao oya xine, jurumekara roropa awahtao xine oorikyrykõ ponãmero opynanohtorõko ase.

*Ahno nyrihpyry xihpyry
(Mateu 24.15-28; Ruka 21.20-24)*

14 – Mame Tanieu Ritonõpo omi poe urutõme kynexine pake. (Morara exiryke inymerohpyry enetoko kure enetupuhtohme oya xine.) Ynara ãko Tanieu nymerohpyry: “Ahno nyrihpyry xihpyry eneryhtao oya xine kohrame, Ritonõpo Tapyĩ tao tuarõtãko matose,” ãko Tanieu nymerohpyry. Morara toehse ahtao ah Jutea põkõ nepã toto ypy tõ pona, orihpyra toehtohkõme.

15 Zara tao awahtao xine, epatoko omõkomorykõ poko pyra.

16 Tupito po awahtao xine, ytopyra ropa ehtoko oupõkõ poko. Topohme rokẽ mepatatose.

17 Amarokõ roropa nohpo tomo, poetoẽme awahtao xine myhene. Etuarimãko matose oeparykohtao poeto pitiko enurusenã maro.

18 Oturutoko Ritonõpo a morara exipyra ehtohme ikonopory ae popyra exiryke ipunaka.

19 Morara toehse ahtao tõsẽ penery rohnõko mã toto, tyrohsẽ zetunuru rohnõko roropa mã toto. Moro panõ onenepitopyra sytatose, moino ro nono ritopõpyry poe Ritonõpo a. Moromeĩpo moro panõ onenezomopyra sytatose exĩko.

20 Tuhke pyra ãmepyry morara tyrĩko Ritonõpo mana. Ritonõpo hnao emero enatyry. Yrome tynymenekatyã pokoino tuhke pyra ãmehkapõko mã Ritonõpo.

21 – Morarame oururukohtao imehnomo a: “Enetoko ke. Ritonõpo nymenekahpyry mokyro,” ãko toh mã repe oya xine.

22 Morara exiryke osenekunohpopyra ehtoko. “Ritonõpo nymenekahpyry ase,” kananõ mã oehnõko, osesehtoketomo, ajohpãkomo. Kurãkara anõpõko ropa toh mã repe. Pyaxime roropa toh

mã repe. Ypoenohnõko mã toh repe. Imehnõ enekunopyry se mã toh repe. Ypoetory tõ enekunopyry se roropa mã toto.

²³ Morara exiryke jomiry etatoko tuaro oehtohkõme, osenekunohpopyra oehtohkõme, tykase Jezu eya xine.

*Kapu ae Ayhtohpyry oepyyropa
(Mateu 24.29-31; Ruka 21.25-28)*

²⁴ – Morara toehkehse ahtao xixi ezehnõko mana. Nuno osenepyyra exiko.

²⁵ Xirikuato tõ epukãko kapu poe kapu kywyh kywyh karyke, kapu esã esyryhmaryke.

²⁶ Morarame emero porehme jenẽko mã toto, Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke. Akuru ae jyhtory enẽko. Saerehkane sã jenẽko toh mana. Jamihme mã jyhtory exiko.

²⁷ Mame Ritonõpo namoto tõ enyohnõko ase ynymenekatyã enehtohme emero pata tõ poe, moino nono etyhyppyry poe, kapu etyhyppyry poe roropa, enara.

*Wasasa poko jeimamyry enetuputyry sã joepyyry
ropa enetuputyry
(Mateu 24.32-35; Ruka 21.29-33)*

²⁸ – Mame wasasa tõkehko waro matose. Toto etaryhtao jeimamyry enetupuhnõko matose.

²⁹ Moro saaro ourutopõpyrykõ poko ya tuaro ehtoko. “Oehsasaka ropa mana,” kaxitoko ypoko. Axĩ oehnõko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

³⁰ – Etatoko pahne, ynekarohpyry oya xine emero osenẽko mana. Mame morohne enenanõ toitoine orihpyry exiko toh mana joepyyry ropa ponãmero.

³¹ Kapu enahnõko mana. Sero nono roropa enahnõko mã repe. Yrome jomiry jũme enahpỹme exĩko mana, tykase Jezu.

*Otãto ahtao? Zuario pyra sero põkõ mana
(Mateu 24.36-44)*

³² – Joepyry ropa waro pyra matose. Ritonõpo nenyohtyã zuaro pyra roropa mana. Ywy roropa zuaro pyra ase. Papa rokẽ zuaro mana.

³³ Tuaro sã rokẽ ehtoko. Kueraximatoko, joepyry ropa waro pyra oexirykõke, tykase Jezu eya xine.

³⁴ – Tapyi esẽ samo. Mame toytoryhtao tytapyĩ tae typoetory rĩko tytapyĩ eraseme mana, erohketõ rohmanohpotohme. Toiro tapyi eutary erase rĩko roropa mana tooepyry ropa eraximatohme eya.

³⁵ Mokaro sã rokẽ weraximatoko joepyry ropa waro pyra oexirykõke. Otarãme ikohmamyryme oehnõko ropa ase. Otarãme onoa. Otarãme kuratiri etaryhtao. Otarãme pakeimo.

³⁶ Tokare pyra joepyry ropa mana. Jeraximara awahtao xine ehxirõko matose joepyry ropa ahtao.

³⁷ Ourutopõpyrykõ ya ekarõko roropa ase imehnomo a. Joepyry ropa imomohtoko, tykase Jezu eya xine.

14

*Tãtamorepase toto Jezu apoiry poko
(Mateu 26.1-5; Ruka 22.1-2; João 11.45-53)*

¹ Morarame asakoro ãmepyry se ro kynexine Oseahmatoh Paxikoa ritohme, Oseahmatoh Wyi

poko Iporutatoh maro pyra roropa. Moroto Jezu apoiry se toh kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, Moeze omihpyry warõkomo, enara. Omatome apoiry se toh kynexine repe, etapa-tohme repe.

² Ynara tykase toto oxime:

– Otuhtohtao Jezu anapoipyra sehtone ahno tuhke exiryke. Otarãme kyzehno xine exĩko toh mana, tykase toto.

*Jezu ehtopõpyry poko
Petania po*

(Mateu 26.6-13; João 12.1-8)

³ Morarame Petania po Jezu kynexine Ximão tapyĩ tao. Ximão mokyro ipũ imotahpyryõpyry. Meza po otuhnõko toh kynexine. Mame nohpo a ixtaratu tonehse Jezu a topu kurã risẽ ao, arapax-turu risẽ ao. Ixtaratu esety naratu. Mame ixtaratu ẽ tuhkohse eya Jezu zũsety popatohme.

⁴ Morarame enenanõ oseya rokẽ tõturuse toto, ixtaratu poko zumoxike toexirykõke:

– Oty katohme mose ixtaratu ahnikãko rokẽ nae?

⁵ Tokamosẽme ahtao, tuhke tineru atapoiry tymõkomokãkara a ekarotohme, tykase toto. Nohpo tykerekereemase eya xine.

⁶ Yrome Jezu a tozuhse:

– Oty katoh mose kerekereemãko matou ixtaratu pokoino? Inykyryhpyry kure ya.

⁷ Tymõkomokãkara mã enahpyra amaro xine. Mokã akorehmary se awahtao xine akorehma-toko toto. Yrome ywy okynã pyra ase amaro xine.

⁸ Ixtaratu nae toexiryke, jūsety popano ta-moreme. Joko popano orihpyra ro jexiryke, toorihse jahtao joko popatoh samo.

⁹ Etatoko pahne, emero pata tō poro jomiry poko imehnō amoreparyhtao oya xine mose nyrihpyry poko roropa oturūko matose. Mame oesahpyo xine roropa mose poko oturūko imehnō mana wenikehpyra ehtohme jūme inyrihpyry poko, tykase Jezu eya xine.

Jezu ewokary se Juta ehtopōpyry poko

(Mateu 26.14-16; Ruka 22.3-6)

¹⁰ Morarame Juta Ixikariote Jezu poetoryme kynexine repe. Mame toytose ynororo Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a Jezu ewokase.

¹¹ Mame aomiry etaryke tyya xine tākye toehse toto.

— Oepehmāko reh ynanahse, tykase toto Juta a. Naeroro toytose ropa ynororo. Tātamorepase itamurume Jezu ewokatoh poko tyya.

Paxikoa ae Jezu typoetory tō maro autuhtopōpyry

(Mateu 26.17-25; Ruka 22.7-14,21-23; Joāo 13.21-30)

¹² Morotoino ěmepyyry apitorymā po Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra, kaneru mūkuru etapatoh poko roropa Oseahmatoh Paxikoa poko tōsēme, tōturupose Jezu a ipoetory tomo:

— Aza ytōko ynanae tōsē etapase? tykase toto.

¹³ Mame typoetory tō tonyohse Jezu a asakoro:

— Ytotoko pata pona. Moroto orutua enēko matose, tuna puimane enēko.

14 Mekahmatatose kene. Mame tapyi taka aomomyryhtao ynara kahtoko tapyi esemy a: “Otoko amorepato esary nahe Oseahmatoh Paxikoa poko autuhtohme typoetory mahro?” kahtoko eya.

15 Mame tapyi tyarake enepōko mā oya xine. Emero nae exikety, meza te, epehtopo, apoto esary roropa, enara exikety. Moro tao tōsē ikyrytoko kuotuhtohkōme, tykase Jezu eya xine.

16 Morarame toytose toh rahkene pata pona. Mame tonese rahkene eya xine Jezu oturutopōpyamo. Morarame tōsē tykyryse eya xine rahkene.

17 Morarame kokonie pukuro Jezu toytose rahkene otuhse typoetory tō maro.

18 Toto otukuruhtao ro Jezu a turuse toto:

– Etatoko pahne, taro ypoetory toiro jewokāko mana, ymaro otuhkety, tykase ynororo.

19 Mame tākye pyra ipoetory tō toehse morara kary etaryke tyya xine.

– Onoky? Ywy? tykase toto tōturupose atatakominō. Mame tozuhse toto Jezu a:

20 – Arypyra. Toiro mana, wyihpāko paratu aka ymaro, tykase ynororo eya xine.

21 – Kapu ae Ayhtohpyry ase. Ritonōpo nekarotopōpyry ae ro orihnōko ase. Yrome etuarimāko mā jewokahpono, irohnōko. Enurupyra ahtao kurehxo eya exiry, etuarimara exiry, tykase Jezu eya xine.

Kuesēkō otuhtopōpyry poko

(Mateu 26.26-30; Ruka 22.15-20; 1 Korītiu 11.23-25)

²² Morarame tōtukuruhtao ro wyi tapoise Jezu a. Mame Ritonōpo a ynara tykase ynororo:

— Yna zuru seny onekarohpyry yna a. Kure mase, Papa, tykase ynororo. Mame morara kaxīpo tyya wyi tytohtohkase eya typoetory punero ekarotohme.

— Apoitoko, upū sero, tykase ynororo eya xine.

²³ Morararo eukuru tapoise eya. Mame tōturuse ropa Ritonōpo a:

— Uwa eukuru onekarohpyry seny. Kure mase, Papa, tykase. Morarame eukuru tokarose typoetory tō punero. Tōse eya xine emero.

²⁴ — Umunuru seny. Umunuru kuānōko ase tuhke iirypyrymākō kurākatohme. Umunuru ekuamyryhtao tuhkākō Ritonōpo poetoryme exīko mana.

²⁵ Etatoko pahne, uwa eukuru onēpyra ropa ywy, orihpyra ro jahtao. Tyoro ēnōko ase, euhkasenano, Ritonōpo esao rokene, tykase Jezu eya xine.

²⁶ Morarame Ritonōpo omiry ae toremiase toto. Morarame eremiakehxi po toytose toto ypy pona, Oriwera pona.

Peturu zurutopōpyry Jezu a

(Mateu 26.31-35; Ruka 22.31-34; Joāo 13.36-38)

²⁷ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Urumekāko matose emero, ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne: “Esēkō etapāko ase. Mame ekỹpyā atahpahnōko mana,” me tymerose.

²⁸ Yrome tōsemāse ropa jahtao ytōko ase osemazuhme Karirea pona, awapo xine. Moroto jenēko ropa matose, tykase eya xine Jezu.

²⁹ Mame Peturu a tozuhse:

– Emero orumekãko toh mã repe, yrome ywy orumekara ase, tykase Peturu eya.

³⁰ Mame Jezu a tozuhse ynororo:

– Etako pahne, sero kohmamyry ae asakoro kuratiri etary onetara ro awahtao, poremãnõko mase. Oseruao mase: “Jezu waro pyra ase,” ãko mase.

³¹ Mame opore Peturu a tozuhse:

– Jorikyry ponãmero orumekara ase, tykase ynororo Jezu a.

Morara tykase imehnõ Jezu poetory tõ roropa emero.

*Jezu oturutopõpyry Tummy maro Ketysemane po
(Mateu 26.36-46; Ruka 22.39-46)*

³² Morarame toeporehkase toto Ketysemane pona.

– Oporohtoko taro. Ytõko ase aporo Papa maro oturuse, tykase Jezu typoetory tomo a.

³³ Morarame Peturu tõ rokẽ tarose eya, Peturu, Tiaku, João, enara rokene. Morarame tomuh-tapãse ynororo toemynyhmaryke yronymyryme.

³⁴ – Sam ãko ase itamura, jorikyry ponãmero, tykase ynororo. – Morara exiryke taro ehtoko. Kueraximatoko, tykase Jezu tynarotyamo a.

³⁵ Mame mya pitiko toytose ynororo porohse nono pona Tummy maro oturuse, etuarimara toeh-tohme.

³⁶ – Papa, Papa, jamihme mase. Emero Ritõ mase. Jorikyry se pyra ase repe. Yrome jorikyry se awahtao orihnõko ase. Õmipona se rokẽ ase, tykase ynororo Tummy a.

³⁷ Morarame toytose ropa Jezu typoetory tō tynyhse ahtao. Mame ynara tykase ynororo Ximão Peturu a:

– Ximão, nyhnōko mah? Toiro pixo eraximary se pyra hma ymahro?

³⁸ Nyhpyra ehtoko. Oturutokohxo ty Ritonōpo maro oenekunohpyra xine joroko tamuru ehtohme. Onykyrykō se pyra matose repe. Yrome jamihme pyra matose.

³⁹ Morarame mya roropa toeramase Jezu oturuse ropa Tummy maro, osemazuhme tōturutopōpyry saaro.

⁴⁰ Morotoino typoetory a toytose ropa. Nyhnōko rokē toh kynexine tuetūkō jamitunurume pyra toexirykōke. Toehxirose toh kynexine. Morara exiryke onezuhpyra toh kynexine.

⁴¹ Morotoino oseruao toeramatoh toehse ahtao ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Nyhnōko ro matou? Nyhpyra ehtoko, imeīpo onyhtohkōme. Seromaroro jewokāko toh mana, yzehnotokomo.

⁴² Apakatoko! Ehmaropa! Jewokane enetokose. Mose roro jewokāko mana, tykase Jezu typoetory tomo a.

Jezu apoitopōpyry

(Mateu 26.47-56; Ruka 22.47-53; João 18.3-12)

⁴³ Morarame Jezu otururuhtao ro Juta tooehse eya. 12me toto ehtoh mokyro kynexine ewokane. Imaro tooehse imehnō roropa tapema ke tomahpōke. Kaparu ke roropa tomahpōke toh kynexine. Ritonōpo maro oturuketō tuisary nenyohyã mokaro kynexine, Moeze omihpyry warōkō nenyohyã maro, juteu tō tuisary nenyohyã maro.

44 Mame eporehkara ro tahtao xine ynara tykase Jezu ewokary se exikety tymarõkomo a: “Etatoko pahne, Jezu maro rokẽ oturũko ase. Eahmãko sã ase. Ipohnõko ase. Moro eneryhtao oya xine enetupuhnõko matose. Jezu mokyro. Apoitoko,” tykase Juta eya xine.

45 Mame tooehse ynororo topohme Jezu a.

– Amorepane, taro hma? tykase eya. Mame typhse.

46 Morarame Jezu tapoise eya xine.

47 Toiro Jezu marono a tytapemã tanỹse. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto akotyry se toehse repe. Yrome typanasahkase rokene.

48 Morarame Jezu tõturuse eya xine:

– Omatome pyra ase. Oty katohme tykaparuke moehtou japoise tytapemake roropa?

49 Kokoro rokẽ amorepato exiasene Ritonõpo Tapyĩ tao. Oty katoh moroto jahtao japoipyra mexiatose? Seromaroro rokẽ tokoh japoiry se mexitou. Ritonõpo omihpyry ae ro japoõko matose, tykase Jezu eya xine.

50 Mame Jezu turumekase ipoetory tomo a. Toepase toto.

51 Moroto nuasemã kynexine Jezu maro, tymetyke rokene. Mokyro apoiry se toehse toh repe.

52 Yrome toepase ynororo tymetyke pyra, enara.

*Tamuxi tõ ěpataka Jezu ehtopõpyry
(Mateu 26.57-68; Ruka 22.54-55; João 18.13-14,19-24)*

53 Morotoino Jezu tarose eya xine, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tapyĩ taka. Moroto kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, juteu tõ tamuxiry tomo, Moeze omihpyry warõkomo, enara toh kynexine moroto oximõme.

54 Ameke rokẽ Jezu tokahmase Peturu a Ritonõpo maro oturuketõ tuisary esaka. Jarakapyhpyry aka tomõse ynororo. Soutatu tõ maro typorohse ynororo osũse apoto myhtokoxi.

55 Mame tapyi tao Jezu hxironanõ zupĩko toh kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, Jezu orihmapory se toexirykõke. Yrome onenepyra tokurehse toto.

56 Tuhkãkomo a tyhxirose repe, yrome tõsezusezuhse rokẽ toto.

57 Morarame orutua kõ xikihme toehse Jezu hxirotohme repe. Ynara tykase toto:

58 – Ynara nase mose ynanetaryme: “Ritonõpo Tapyĩ seny, ahno nyrihpyry. Ikararahnõko ase. Mame oseruao rokẽ tõmehse ahtao imyakã rĩko ase, ahno nyriy sã pyra, ynyriyyme ro,” nase mose ynanetaryme, tykase toto.

59 Yrome tõsezusezuhse rokẽ toto.

60 Mame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary xikihme toehse toto rãnaka. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Moxiã onezuhpyra hma ohxiroryhtao toto a? tykase eya.

61 Yrome mynyhme rokẽ Jezu kynexine. Onezuhpyra kynekurehne. Mame ynara tykase ropa ynororo eya:

— Ritonõpo nymenekahpyry mahno? Imũkurume roropa mahno? tykase ynororo eya tõturupose.

⁶² Mame Jezu a tozuhse:

— Ywy ase. Moromeĩpo jenẽko matose, ty-porohse jahtao tuisame Ritonõpo maro. Joepyry ropa enẽko roropa matose akuru htoko, tykase Jezu eya.

⁶³ Mame morara kary etaryke tyya tupõ tyx-ihkase eya. Ynara tykase ynororo:

— Epo mana. Tyorõ se pyra sytatose ihxironeme.

⁶⁴ Mose metatou? Popyra nase. “Ritonõpo mũkuru ase,” nykano. Otara ãko matou ipoko taroino? tykase ynororo tõturupose.

— Popyra nase, tykase toto. — Aorihmapoko hkoty, tykase toh emero.

⁶⁵ Toitoine totakuropitose toto Jezu pokona. Mame ãmyty tapuruse soutatu tomo a kamisa ke ipipohtohme tyya xine. Moromeĩpo tõturupose toto:

— Onoky opipohno? Esehtoko, tykase toto Jezu a ipiipipohxĩpo tyya xine.

“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry Peturu a (Mateu 26.69-75; Ruka 22.56-62; João 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Morarame jarao ro Peturu kynexine tapyi mykae osũnõko.

⁶⁷ Mame morotona toytose nohpo. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto kynexine ynororo. Peturu eneryke tyya aosumyryhtao, ynara tykase ynororo:

– Omoro roropa Jezu maro mexiase, Nazare pō maro, tykase eya.

⁶⁸ Yrome Peturu a tozuhse:

– Onoky? Ywy? Arypyra. Zuario pyra ase. Otara āko mah? Onenetupuhpyra ase ipunaka, tykase Peturu eya.

Mame tutūtase ropa Peturu tapyi eutary pota taka. Mame kuratiri totase eya.

⁶⁹ Mame imepỹ nohpo a tonese ropa. Imehnomo a ynara tykase ynororo:

– Mose roropa imarono, tykase.

⁷⁰ – Ajohpe, tykase Peturu.

Moromeĩpo imehnō osenuhmaketō tōturupose Peturu a. Ynara tykase toto:

– Ajohpe pyra, omoro roropa imarōme mexiase. Yna onenekunohpyra mase Karirea pōme oexiryke, tykase toto eya.

⁷¹ Mame opore tozuhse Peturu a toto:

– Juānohnōko mā Ritonōpo ajohpe jahtao. Mokyro waro pyra sātāse, tykase ynororo eya xine.

⁷² Mame kuratiri totazomose ropa. Mame Jezu a turutopōpyry poko tutuarōtase ynororo. “Asakoro kuratiri etary onetara ro awahtao: ‘Jezu waro pyra ase, Jezu waro pyra ase,’ āko mase oseruao,” katopōpyry poko tutuarōtase Peturu. Mame toehxirose ynororo yronymyryme. Tyxitase roropa ynororo.

15

*Pirato ěpataka Jezu ehtopōpyry
(Mateu 27.1-2,11-14; Ruka 23.1-5; João 18.28-38)*

¹ Morarame ěmepyrme tōximōse toto Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo te, juteu tamuru tō maro te, Moeze omihpyry warōkō maro, enara. Pata esā maro tōturuse toto tynyrirykō waro toeh-tohkōme. Mame Jezu tymyhpose toto a, aro-tohme kowenu tuisary a, Pirato a.

² Mame Pirato tōturupose Jezu a:

– Juteu tō tuisary hmahno? tykase ynororo eya.

– Ÿ, ywy ase, tykase Jezu.

³ Mame Jezu tyhxirose tuhke Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a.

⁴ Naeroro Pirato tōturupozomose ropa eya:

– Oty katoh toto onezuhpyra mah ohxiroryhtao toto a? tykase eya Pirato.

⁵ Yrome onezuhzomopyra Jezu kynexine. Morara kaxīpo tyya Pirato tōsenuruhkase tozuhzomopyra Jezu exiryke.

Jezu ekarotopōpyry aorihmapotohme

(Mateu 27.15-26; Ruka 23.13-25; Joāo 18.39–19.16)

⁶ Morarame āpuruhpyry tao tuhke ěmapotyā kynexine. Mame Oseahmatoh Paxikoa ae toine ěmapotyā tūtanohposene kowenu, jeimamyry punero, imoihmākō omi poe.

⁷ Kowenu zehno aehtyā roropa tōmapose kynexine āpuruhpyry taka, ahno etapahpōkomo. Toiro esety Parapa kynexine.

⁸ Imyhpokary poko oturuse tōximōse imoihmākō ahtao Pirato ěpataka,

⁹ ynara tykase Pirato eya xine, tōturupose:

– Juteu tō tuisary myhpokapory se hmatou ya? tykase ynororo eya xine.

¹⁰ Tuaro kynexine ynororo. Jezu tapoise Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a ekarotohme eya zumoxike toexirykõke. Moro waro Pirato kynexine.

¹¹ Mame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary omi poe Parapa tütanoHPory se toehse imoihmãkomo.

¹² Morarame tõturupose ropa Pirato eya xine:
— Otara mokyro juteu tõ tuisary ripõko ahno? tykase ynororo eya xine repe.

¹³ Opore tozuhse ynororo eya xine. Kui tykase toto:

— Wewe pokona exixihmapoko! tykase toto.

¹⁴ — Oty katohme? Azahkuru pyra mana. Iirypyryme pyra roropa mana, tykase Pirato eya xine.

Oporehxo tozuhse ynororo eya xine. Kui tykase rokẽ toto:

— Wewe pokona exixihmapoko! tykase toto.

¹⁵ Mame imoihmãkõ ãkyemapory se Pirato exiryke, Parapa tutütanoHPose ropa eya. Mame Jezu typipohpose Pirato a. Moromeõpo tokarose ynororo soutatu tomo a aorihmapotohme.

Jezu eunohtopõpyry

soutatu tomo a

(Mateu 27.27-31; João 19.2-3)

¹⁶ Morarame Jezu tarose soutatu tomo a jarakapyhpyry aka, kowenatu tapyĩ kurã taka. Moro taka roropa imehnõ soutatu tõ toahmase. Tuhke oximõme toehse toto.

¹⁷ Mame Jezu tupohtose eya xine tahpiremã ke. Parimã sã tyrihpyry omoxino tyrise roropa eya xine Jezu zuhpokoxi.

¹⁸ Morarame taomikase eya xine, ynara tykase:

— Oehno kene, tamuxi. Juteu tō tuisaryme exikehpyra exiko! tykase toto Jezu a.

¹⁹ Tymerehtātāmase toto a zupuhpyry pokona wewe pitiko ke. Ituh tykase toto Jezu pona. Mame ēpataka tosekumurukō po typorohse toto. Atahmākāko rokē toh kynexine.

²⁰ Morotoino ihtomakehxi po tupokase ropa eya xine. Ezuezumā touse ropa eya xine. Zupō ro tamurupose ropa eya xine. Morarame tarose rahkene eya xine wewe pokona exixihmatohme.

Exixihmatopōpyry wewe pokona

(Mateu 27.32-44; Ruka 23.26-43; Joāo 19.17-27)

²¹ Mame imepỹ tapoise eya xine, wewe arotohme eya, exixihmatoh arotohme. Mokyro esety Ximāo kynexine. Tupito poe pata pona ytōko kynexine repe. Xirene pō kynexine. İpoenō Arexātere kynexine Rupo maro. Mame wewe tarose eya, Jezu exixihmatopo, soutatu tō naropohpyry.

²² Mame Jezu tarose eya xine Koukota pona. (Koukota kary “Upuhpo zehpyry esary”.)

²³ Morarame uwa epery ke Jezu tauhpase repe, toximase mira maro, karapa sā itunety maro. Yrome onēpyra kynexine ynororo.

²⁴ Mame wewe pokona toxixihmase rahkene. Mame zuponỹpyry tapiakase eya xine, tupōkōme. Topu pisarara tomase eya xine upo apoitohme tyya xine.

²⁵ Xixi tōnuhsehxo ahtao Jezu toxixihmase wewe pokona eya xine.

²⁶ Morarame ynara tymerose Jezu exixihmatoh pokona: “Juteu tō tuisary mose ro,” katoh tymerose ipokona.

²⁷ Morarame omato tō toxixihmase roropa Jezu maro, asakoro, apotunuru wino, ipozery wino, enara.

²⁸ (Morara toehse Ritonōpo nymeropohpyry ae ro pake Jezu poko: “Pohnō rypyhpyry wānohtoh tapoise eya,” katopōpyry ae ro.)

²⁹ Morarame tōsenuhnuhmase osema ae ytoke-tomo. Jezu tounohse eya xine. Ynara tykase toto:
— Ehē! Otara ahtao Ritonōpo Tapyī kararahnōko mah? Otara ahtao imyakamāko ropa mah oseruao tōmehse ahtao?

³⁰ Moro waro awahtao oenupunako roropa. Eropa, wewe poe oyhtoko ropa! tykase toto.

³¹ Mame Ritonōpo maro oturuketō tuisary a roropa Jezu tounohse, Moeze omihpyry warōkomo a roropa. Ynara tykase toto:

— Imehnō poko toenupunase ynororo repe. Oty katoh tōsepynanopyry waro pyra nae?

³² Ekuhko ke, oyhtoko ropa morotoino. Ritonōpo nymenekahpyryme awahtao oyhtoko ropa, juteu tō tuisaryme awahtao. Tyhtose ropa awahtao oenetupuhnōko ynanase, tykase toto eya.

Morarame imaro exixihmatyamo a roropa tounohse ynororo.

Jezu orihtopōpyry

(Mateu 27.45-56; Ruka 23.44-49; João 19.28-30)

³³ Morarame tāxiahtao tyarumākapitose Ritonōpo a pata tō punero. Mame xixi tyhtosehxo ahtao tōmehse ropa.

³⁴ Morarame opore Jezu tykohtase. Ynara tykase ynororo:

– Eroi, Eroi, rema sapahtani, tykase. Tõmiry ae morara kary ynara katopo: “Ritonõpo, Ritonõpo oty katohme kurumekano?” katopo.

³⁵ Mame enenanõ ikui etaryke tyya xine, ynara tykase toto:

– Etatoko ke! Eria kohmãko mana, tykase toto.

³⁶ Mame imepỹ axĩ tururume toytose mauru panõ zumyhkase ikatainety aka. Wewe pitiko pokona tyrise eya Jezu ohpatohme.

– Seraximatone. Senetone. Otarãme Eria oehnõko mana mose ouse wewe poe, tykase toto, tõturuse.

³⁷ Morarame Jezu kui tykazomose ahtao komih tykakehse. Toorihse rahkene.

³⁸ Morara ahtao ãpuruhpyry toexihkase Ritonõpo Tapyĩ tao, kamisa risemy. Kaino toexihkase zuhkurenaka.

³⁹ Morarame soutatu tõi esõ Jezu õpataka kynexine. Jezu a komihkakepyry eneryke tyya ynara tykase ynororo:

– Ajohpe pyra ro rukuh Ritonõpo mũkurume nexiahse, tykase ynororo.

⁴⁰ Morarame nohpo tõi moroto kynexine amekeno rokõ enõko, Maria Matarena te, Sarome te, Maria Tiaku eny, enara toh kynexine. Tiaku, Joze, enara mokyro poenõ kynexine.

⁴¹ Mokaro a Jezu tokahmase akorehmase orihpyra ro ahtao, Karirea poro ahtao. Tuhke roropa nohpo tõi moroto kynexine, ytoketomo Jezu maro Jerusarõ pona.

*Zonētopōpyry**(Mateu 27.57-61; Ruka 23.50-56; João 19.38-42)*

⁴² Morarame kokonie pukuro otuhtoh riryhtao, oserematoh pyra ro ahtao roropa Joze a tunōkase Pirato.

⁴³ Eya toytose Jezu ekepyry ekaropose. Joze Arimatea pō kynexine, imehnō tuisaryme exikety kynexine. Ritonōpo omipona exikety roropa kynexine.

⁴⁴ Mame Pirato a tozuhse:

– Ajohpe pyra rukuh norihno? tykase ynororo. Soutatu tō esē tonehpose tyya tōturupotohme Jezu orihtopōpyry waro toehthome.

⁴⁵ Mame turuse tahtao eya Jezu orihtopōpyry waro toehse Pirato.

– Ekepyry arotoko, tykase ynororo Joze a.

⁴⁶ Morarame kamisa karimutumã topekahse eya Jezu ekepyry zōtotohme. Touse ahtao wewe poe tyōtose eya topu eutary risē aka tyritohme. Morarame topu parihmã ke okepy ē tapuruse eya.

⁴⁷ Mame Jezu ěmary tonese nohpo tomo a Maria Matarena a, Maria a roropa Joze eny. Enara toh kynexine enenanomo.

16*Ěsemãtopōpyry ropa**(Mateu 28.1-8; Ruka 24.1-12; João 20.1-10)*

¹ Morotoino oserematoh tōtyhkase ahtao ixtaratu topekahse toto a okepy popatohme, Maria Matarena a, Sarome a, Maria Tiaku eny a. Enara ixtaratu epekatyhpōkō kynexine.

² Pakeimo yrokokoro toytose toto okepy enese, xixi tūtara ro ahtao.

³ Toytorykohtao tōturuse toto:

— Otarahxo koh topu syryhmāko sytano? tykase toto, (zumo topu exiryke).

⁴ Mame toeporehkase tahtao xine topu tysyryhmase tonese eya xine okepy apuru.

⁵ Mame okepy ē aka tomōse toto. Moro tao nuasemā tonese eya xine, typorohse tapotunuru wino, karimutumā ke tupoke.

⁶ Mame tōserehse toto. Mokyro a turuse nohpo tomo, ynara tykase eya xine:

— Oserehpyra ehtoko. Jezu zupīko matou, Nazare pono, exixihmahpyry? Nēsemāno ropa. Nowōno ropa. Taro arypyra mana, esahpyry rokē taro mana. Enetoko pahne.

⁷ Morara exiryke ytotoko. Jezu poetory tō zurutatoko. Peturu roropa kē zurutatoko. Jezu ytōko mana osemazuhme Karirea pona. Moroto eporŷko matose inekarotopōpyry ae ro, tykase mokyro nohpo tomo a.

⁸ Morarame tutūtase ropa toto. Okepy esahpyry poe toepase toto. Tomikehse toto enaromŷke toexirykōke.

Aosenepotopōpyry ropa
(*Mateu 28.9-10; Joāo 20.11-18*)

⁹ Morarame pakeimo nomīko ae tōsemāse ropa tahtao Jezu kynosenepone ropa Maria Matarena a. Mokyro jorokohpanōpo kynexine. Pake Jezu a joroko tō tutūtanohpose ropa zae, 7me.

¹⁰ Mame toytose ynororo Jezu omihpyry ekarose ipoetory tomo a. Xitāko ro toh kynexine.

¹¹ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Jezu nĕsemãno ropa! Eneno, tykase ynororo eya xine. Yrome:

– Ajohpe mase, tykase toto eya. Aomiry onenepuhpyra toh kynexine.

Typoetory tomo a Jezu osenepotopõpyry, 2mãkomo a (Ruka 24.13-35)

¹² Moromeĩpo tōsenepose rahkene Jezu typoetory tomo a, 2mãkomo a, osema ae toto ytoryhtao. Yrome onenetupuhpyra toh kynexine aporo. Tyorõme tokarose eya xine.

¹³ Morarame Jezu tonetupuhse tyya xine ahtao toytose ropa toto Jerusarē pona imehnō zuruse tynenehpyrykō poko. Yrome:

– Ajohpe matose, tykase toto, morotōkomo eya xine.

11mãkomo a Jezu osenepotopõpyry (Mateu 28.16-20; Ruka 24.36-49; João 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁴ Morotoino typoetory tomo a Jezu tōsenepose rahkene, 11mãkomo a, toto otukuruhtao. Orēpyra tōturupose:

– Oty katohme axĩ jenetupuhpyra matou? Oty katoh: “Ajohpe rokene,” ãko matou jĕsemãtopõpyry ropa poko? tykase Jezu eya xine.

¹⁵ Morarame typoetory tō taropose eya:

– Ytotoko emero pata tō punero. Jomiry ekarotatoko emero ahno a.

¹⁶ Jenetuputyryhtao eya xine tosĕkõme Ritonõpo poetoryme exĩko mã toto, tōpurihkase ahtao. Yrome jenetuputyry se pyra toto ahtao, Ritonõpororopa toto se pyra exĩko mana, apotoimo htaka rokĕ toto aropõko mana.

¹⁷ Yrome jenetuputyryhtao toto jamih-tanohpōko Ritonōpo mana. Joroko tō tūtanohpōko toto jesety poe. Imehnō omiry ae oturūko roropa mā toto.

¹⁸ Okoi tō apoiryhtao eya xine toto onsekara mana. Orihmatō enyryhtao eya xine orihpyra toh mana. Tomary ke kurākōkara apōko toto aekurākatohme ropa.

*Jezu arotopōpyry kakoxi kapu aka
(Ruka 24.50-53; Atos 1.9-11)*

¹⁹ Morarame tōturukehse tahtao Jezu tōnuhse rahkene kapu aka. Mame typorohse ynororo Ritonōpo apotunuru wino.

²⁰ Morarame Jezu poetory tō toytose Ritonōpo omiry ekarose emero pata tō poro. Mame ty-poetory tō maro toerohse Jezu. Tyjamihtanohse toto eya tōmiry ekarotohme eya xine, kurākōkara kurākatohme roropa eya xine. Enara.

⏏
**Khmer Standard Version of the Holy Bible in
the Khmer Language of Cambodia**

Copyright © 1997, 2005 The Bible Society in Cambodia

⏏

© រក្សាសិទ្ធិដោយសមាគមព្រះគម្ពីរសកល

គ្រប់ ផ្នែក នៃ សៀវភៅ នេះ មិន ត្រូវ បាន ផលិត ឬ ប្រើប្រាស់ តាម ទំរង់ ឬ មធ្យោបាយ បែប អេឡិចត្រូនិក ឬ ម៉ាស៊ីន ណាមួយ រួម ទាំង ការ ថត ចម្លង អាត់ សំលេង ផ្ទុក នូវ ទិន្នន័យ ប្រព័ន្ធ ណាមួយដែលអាចយកមកប្រើ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរកម្ពុជា។ ប្រសិនបើ មានការដកស្រង់អត្ថបទគម្ពីរចាប់ពី ១០០០ខ ឡើងទៅ ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរ កម្ពុជ

Quotations of the Bible in Khmer Standard Version in any form, must obtain written permission from the Bible Society in Cambodia if the quoted material is inclusive of at least 1,000 verses, or a copy of any book wholly or partially, which amounts to 50% of the book quoted. For any long quotation, notice of copyright must appear as follows: Text copyright © 1997, 2005 United Bible Societies. Used by permission.